

STILOVENSKI

vestnik

Letnik XXII.

Celovec, petek, 15. september 1967

Štev. 37 (1320)

Srečanje izseljencev

V nedeljo 17. septembra s pričetkom ob 14. uri bo pri Ogrisu v Bilčovsu redni občni zbor Zveze slovenskih izseljencev, povezan s tradicionalnim družabnim srečanjem.

Vsi izseljenci prisrčno vabljeni, da se prireditve udeležijo s svojimi družinami, prijatelji in znanci.

Francoski obisk

V AVSTRIJI

V spremstvu zunanjega ministra Couve de Murvillia in državnega tajnika Bettencourta je od srede naprej na uradnem obisku v Avstriji predsednik francoske vlade Georges Pompidou, ki s tem vrača obisk kanclerja Klause, kateri je leta 1965 v spremstvu takratnega zunanjega ministra Kreiskega obiskal Francijo.

Za razmerje med Avstrijo in Francijo je vsekakor značilno, da odnosi med obema državama temeljijo na tradicionalnem prijateljstvu. V novejši zgodovini naše države pa je pomembno še dejstvo, da je Francija ena izmed podpisnic državne pogodbe, s katero je Avstrija po drugi svetovni vojni spet postala svobodna in neodvisna država. Zato je povsem razumljivo, da pripisuje avstrijska javnost temu obisku velik pomen in da je predsednik francoske vlade v naši državi dobrodošel gost, ki je prišel kot prijatelj med prijatelji.

Na vzdušje, ki vlada v odnosih med Avstrijo in Francijo, nedvomno vpliva tudi to, da v bilateralnem okviru med obema državama ni odprtih vprašanj, kakršna sicer igrajo zelo pomembno vlogo pri razgovorih ob takih obiskih. Torej se avstrijski in francoski državniki tokrat lahko povsem posvetijo vprašanju, kako sedanje odnose še poglobiti in razširiti sodelovanje. Tukaj imata obe strani konkretno želje, katerih uresničitve gotovo ne bo težka, saj bodo koristili obojestranski, poleg tega pa bo s tem ustvarjeno ugodno izhodišče za iskanje skupne govorice tudi v velikih mednarodnih vprašanjih.

Ravno na tem področju pa pripisuje Pariz Avstriji kot neutralni državi na stikališču med Zahodom in Vzhodom veliko vlogo zlasti pri uresničevanju daljnosežne zamisli predsednika de Gaulle o postopni graditvi združene Evrope, ki naj bi vse države od Atlantika do Urala mimo ideoloških pregrad in političnih meja povezovala v duhu popuščenja, sporazumevanja in sodelovanja. Tozadevno so pariški krogi zelo občutljivi ter ne prikrivajo začudenja, zakaj Avstrija tako malo razume politiko de Gaulle v njenem zgodovinskem razvoju in presoji mednarodne stvarnosti; Avstrijecem celo očitajo, da so na primer v nemškem vprašanju bolj »divji« kot gotovi ekstremisti v Zahodni Nemčiji.

Kljub takim obrobni pojavom pa je gotovo, da se pogledi predstavnikov obeh držav v mnogih vprašanjih povsem ujemajo. Premier Pompidou je pravočasno poskrbel tudi za ustrezno vzdušje, ko je na predvečer svojega obiska zagotovil, da bo Francija kakor doslej aktivno podpirala Avstrijo v njenih prizadevanjih za doseg aranžmaja z EGS. Pač pa v pariških diplomatskih krogih svarijo pred vsakim prenapljenim korakom in v tej zvezi opozarjajo zlasti na nevtraln položaj Avstrije.

PRESEDNIK DE GAULLE NA POLJSKEM:

Od Atlantika do Urala naj prevladuje popuščenje, sporazumevanje in sodelovanje

Predsednik francoske republike Charles de Gaulle je bival na večdnevni uradni obisk na Poljskem, kjer je bil deležen prisrčnega sprejema, ki ga je narekovalo tradicionalno prijateljstvo med francoskim in poljskim ljudstvom. Njegov obisk je z velikim zanimanjem spremljala tudi široka mednarodna javnost, ki je pričakovala, da bo stari general v naslednem zasledovanju svoje »samovoljne« politike (kakor jo radi imenujejo zlasti na Zahodu) tudi ob tej priložnosti podal izjave, ki marsikomu ne bodo ugajale.

Tozadevna pričakovanja so se vsekakor uresničila. De Gaulle je celotni poudarek dal vprašanju zblizevanja in sporazumevanja med Vzhodom in Zahodom posebno v okviru »Evrope od Atlantika do Urala«, kjer naj se uveljavi praksa popuščenja, sporazumevanja in sodelovanja. Pri tem morata po njegovem mnenju igrati vodilno vlogo Francija in Poljska, ki sta v različnih časih, zlasti pa v tem stoletju, trpeli zaradi germanskih ambicij. Po zlomu tretjega rajha in ko se Nemčija odrekla prejšnji zločinski politiki, si Francija prizadeva

da bi s svojo sosedo onkraj Rena zaživela v resnični spravi, glede Poljske pa že od nekdanj priznava nespremenljivost njenih zahodnih meja.

Podobna stališča so zastopali tudi predstavniki Poljske, ki so poudarili, da so zgodovinski rezultati zmage nad hitlerjevskim fašizmom temelj varnosti in suverenosti evropskih narodov. Vsak poskus rušitve teh temeljev bi pripeljal svet v prepad nove vojne, ki bi bila stokrat bolj uničljiva kakor zadnja, zato predstavljata odstranitev te nevarnosti in skupna akcija za okrepitev miru načrt, glede katerega se Francija in Poljska povsem strinjata. Izrazili so pripravljenost, da naveže Poljska redne odnose tudi z Zahodno Nemčijo, vendar s pogojem, da ta država začne novo in realistično politiko. Mir namreč ni ogrožen zaradi socialnih in ideoloških nasprotij med evropskimi državami, temveč zaradi tendenc, da se zbrisejo rezultati zavezniške zmage nad tretjim rajhom in zaradi zahteve po spremembi sedanjih meja v Evropi.

Na Zahodu so izjave, podane med obiskom de Gaulle na Polj-

Pobuda za mir v Vietnamu

Odkar se vojna v Vietnamu nenehno stopnjuje in zahteva na obeh straneh iz dneva v dan večje žrtve, je bilo predloženih že mnogo pobud in predlogov za iskanje poti, ki naj bi privedla do pogajanj in končno do miru. Na žalost pa so vse te gotovo dobro in iskreno mišljene pobude doslej ostale brez pravega odziva, kajti predlogi enih niso bili sprejemljivi za Hanoi, medtem ko se s predlogi drugih ni hotel strinjati Washington. Posledica tega je bila, da je vojna dobivala čedalje večji obseg, izgledi za začetek političnega reševanja problema pa so postajali vedno manjši.

Kakšna usoda bo naklonjena najnovejši pobudi, ki jo je sprožila svetovna federacija združenj OZN v Zenevi, bo seveda pokazala šele bodočnost. Vsekakor se ta predlog bistveno razlikuje od vseh dosedanjih načrtov. Imenovana mednarodna organizacija, v kateri so zastopane vse

države članice Združenih narodov, je namreč predlagala, naj bi se na vrhunskem sestanku sešli predsedniki vlad Sovjetske zveze, Velike Britanije, Poljske, Indije in Kanade, ki naj bi se posvetovali o tem, kako uskladiti različne pogoje, ki jih za začetek pogajanj o miru v Vietnamu postavlja Washington in Hanoi.

Predsednik federacije jugoslovanski delegat dr. Aleš Bebler je v zvezi s tem predlogom izjavil, da je namen pobude »najti izhod iz začaranega kroga pogojev in nasprotnih pogojev, ki jih postavlja za pogajanja« in ki so doslej onemogočili vsa prizadevanja za mir. Navedenih pet držav so izbrali, ker so posebej povezane z vietnamsko problematiko: Sovjetska zveza in Velika Britanija sta soperednici ženevske konference o Indokini iz leta 1954, ostale tri države pa so članice mednarodne komisije za nadzorstvo nad mirom.

Deset let dejavnosti v vesolju

Pod pokroviteljstvom predsednika SFR Jugoslavije Josipa Broza Tita bo v Beogradu od 25. do 30. septembra zasedal 18. mednarodni astronavični kongres, za katerega se je prijavilo nad 1000 znanstvenikov, raketnih in astronavičnih strokovnjakov iz 29 dežel sveta. Kongres bo potekal v znamenju desetletnega jubileja neposrednih prizadevanj za osvojitve vesolja, kajti letos bo minilo deset let, odkar je bil izstreljen prvi umetni zemeljski satelit.

Najbolj močno bosta na tem velikem mednarodnem srečanju zastopani obe »vesoljski velesili« Amerika in Sovjetska zveza, ki vseh deset let nosita glavno breme vesoljskih raziskav. Tako se je iz Amerike prijavilo kar 117 udeležencev, medtem ko je iz Sovjetske zveze napovedanih 90 strokovnjakov. Razmera močno zastopstvo je najavila tudi Francija, ki namerava poslati v Beograd 59 predstavnikov. Iz Zahodne Nemčije je prijavljenih 30, iz Velike Britanije 19 in iz Italije 18 udeležencev, poleg tega pa so najavljeni znanstveniki iz Argentine, Avstrije, Belgije, Bolgarije, Češkoslovaške, Danske, Filipinov, Grčije, Indije, Izraela, Japonske, Jugoslavije, Kanade, Mad-

žarske, Nizozemske, Peruja, Poljske, Romunije, Španije, Švedske, Švice, Venezuele in Vzhodne Nemčije.

Letošnji kongres bodo začeli z uvodnimi pojasnili o rezultatih desetletne dejavnosti v vesolju. O tem bo med drugimi govoril tudi znani sovjetski strokovnjak dr. Leonid Sedov, ki je splošno znan pod imenom »oče prvega satelita«. Poleg tega obsega program tega kongresa prvi simpozij o orbitalnem laboratoriju, prvi mednarodni simpozij o zgodovini astronavičarstva, drugi simpozij o mednarodnem Luninem laboratoriju, deseti kolokvij o kozmičnem pravu in sestane mednarodne astronavične akademije.

Organizacijo te velike in izredno zanimive prireditve so zaupali jugoslovanskemu astronavičnemu in raketnemu društvu, ki je sporočilo, da je programski odbor sprejel nad 300 referatov priznanih strokovnjakov iz raznih dežel. Delo kongresa bodo spremljali novinarji iz vseh delov sveta, jugoslovanska poštna uprava pa bo za to priložnost izdala tudi posebno znamko, na kateri bo upodobljen prvi umetni satelit — »Sputnik«, ki ga je pred desetimi leti izstrelila Sovjetska zveza — ter emblem mednarodne astronavične federacije IAF.

Deželni glavar Hans Sima

je bil na zasebnem obisku v Sloveniji

Prejšnji teden se je koroški deželni glavar Hans Sima na povabilo predsednika izvršnega sveta SR Slovenije Staneta Kavčiča mudil na zasebnem obisku v Ljubljani. V njegovem spremstvu so bili poleg soproge še deželni svetnik Erich Suchanek, ravnatelj deželnih uradov dr. Hauer in prezidialni šef dvorni svetnik dr. Lobenwein, poleg tega pa sta koroško delegacijo spremljala tudi novi generalni konzul SFR Jugoslavije v Celovcu inž. Karmelo Budihna in konzul Željko Jeglič.

V Ljubljani so si koroški gostje v spremstvu predsednika izvršnega sveta Staneta Kavčiča, članov izvršnega sveta Bojana Lubeja in inž. Franceta Razdevška ter avstrijskega generalnega konzula v Ljubljani dr. Heinricha Riesefeldta ogledali mednarodni vinski sejum.

Ker je bilo to prvo srečanje med deželnim glavarjem Simo in novim predsednikom izvršnega sveta Kavčičem, sta predstavnik obeh dežel izmenjala mnenja o dosedanjih odnosih med Koroško in Slovenijo. Ob tej priložnosti je bila z obeh strani izražena želja, da bi se prijateljsko sodelovanje tudi v bodoče razvijalo na ravni, ki je že doslej privedla do zgledega medsebojnega razumevanja.

skem, zabeležili z deljenimi občutki. Predvsem pa so francoskemu predsedniku zamerili v Zahodni Nemčiji, kjer se še vedno nočejo sprijazniti s stvarnostjo, ki je nastala po drugi svetovni vojni.

V vprašanju Južne Tirolske še vedno ni enotnih pogledov in stališč

Ob koncu minulega tedna so se v Salzburgu sestali zastopniki avstrijske zvezne vlade, tirolske deželne vlade ter južnotirolske ljudske stranke, da bi ponovno razpravljali o sedanjem stanju južnotirolskega vprašanja. Predmet tokratnih razgovorov ni bil več tako imenovani »paket«, kakor splošno imenujejo zadnje ponudbe italijanske vlade za končno rešitev tega problema, marveč je šlo predvsem za način in obliko mednarodnega jamstva za pravice, ki bi jih Italija priznala južnim Tirolcem.

Po poročilih s salzburške konference so bile med razpravo obravnavane tri možnosti takega jamstva: mednarodno sodišče v Haagu pod pogojem, da bi se jamstvo našalo tudi na nove razširitve južnotirolske avtonomije; posebno razsodišče, o katerem sta se svoječasno sporazumela že prejšnja zunanja ministra Kreisky in Saragat; razsodba Evropskega sveta. Ker stoji Italija na stališču, da more biti mednarodno sodišče v Haagu pristojno le za pariško pogodbo iz leta 1946, ne pa tudi za tako imenovani »paket« (na čemur vztrajajo južni Tirolci), so v Salzburgu pro-

učili še druge možnosti, kako bi bilo mogoče doseči mednarodno jamstvo, ne da bi Italija zaradi tega umaknila svoje najnovejše poudbe.

Spričo dejstva, da so se razgovori v Salzburgu vrteli predvsem okoli vprašanja mednarodnega jamstva, je avstrijsko javnost splošno presenetil novi »vozni red« južnotirolske politike Avstrije, ki so ga tri dni po konferenci sporočili tisku predstavniki vlade in tirolske deželne vlade. Zdaj namreč sploh ni več govora o resničnem jamstvu, marveč bi se Avstrija zadovoljila s tem, da bi o »urejenem sporu med Italijo in Avstrijo glede obsega in oblike avtonomije na Južnem Tirolskem« podala šele takrat, ko bi italijanska vlada uresničila pravice, ki jih je južnim Tirolcem zagotovila v »paketu«.

V javnosti prevladuje mnenje, da ta načrt ne pomeni nič drugega kot poskus OVP, prikriti polom svoje politike.

Oboroženi spopadi

na indijsko-kitajski meji...

V zadnjih dneh je prišlo na indijsko-kitajski meji v območju Himalaje do ponovnih oboroženih spopadov, med katerimi so na obeh straneh zabeležili večje število mrtvih.

Kdo je dal neposredni povod za novo zaostritev, verjetno nikdar ne bo pojasnjeno, kajti tako v New Delhiju kot tudi v Pekingju so objavili protestne note, ki vsebujejo medsebojne obtožbe. Vsekakor so bili sedanji spopadi, ki so obsegali tudi topniško obstreljevanje, najmočnejše po indijsko-kitajski mejni vojni pred petimi leti ter se v prestolnicah obeh držav sprašujejo, kje in kakšen je bil resnični namen najnovejše zaostritev odnosov med Indijo in LR Kitajsko.

... in ob Sueškem prekopu

Tudi na področju Sueškega prekopa se vedno spet ponavljajo manjši spopadi med izraelskimi in egiptovskimi vojaškimi enicami. Egiptovsko protiletalsko topništvo je sestrelilo izraelsko vojno letalo, ki je baje kršilo zračni prostor Združene arabske republike. Prav tako je prišlo do daljšega medsebojnega obstreljevanja s topovi, ki je bilo ustavljeno šele po posredovanju opazovalcev OZN.

Agrarna politika na prelomnici

Danes popoldne se bo v Celovcu ob navzočnosti zveznega ministra za kmetijstvo in gozdarstvo sestel občni zbor kmetijske zbornice, da presodi položaj, ki je nastal na področju kmetijstva in katerega posledice utegnejo najbolj občutiti kmečki ljudje alpskih pokrajin. Položaj, ki je nastal, korenini v tem, da so se težavam na trgu z lesom tekom leta pridružile še težave pri vnovčenju oz. izvozu živine in mlečnih izdelkov. Doslej je država ta izvoz subvencionirala, sedaj pa se tega brani, ker so sredstva, ki so bila v ta namen določena, izčrpana in ker gre samo letošnji deficit sklada za gospodarstvo z mlekom v več sto milijonov šilingov.

Taisto vprašanje je koncem minulega tedna obravnavala že konferenca prezidentov kmetijskih zbornic, ki je bila v Linzu in ki se je razšla brez sklepov. O bteji priložnosti je minister za kmetijstvo in gozdarstvo vrgel v diskusijo misel o potrebi nove ureditve trga s kmetijskimi pridelki. To misel pa so navzoči predstavniki kmetijskih zbornic sprejeli zelo hladno in jo odklanjali.

Z trenutnimi agrarnimi vprašanji sta se minuli petek bavila tudi Nadzorni in Upravni odbor Slovenske kmečke zveze. Po vsestranskem pretresu položaja na trgu z mesom, mlekom in lesom ter letošnjega razvoja turizma na vasi in po osvetlitvi problematike, ki jo nakazuje pričetek razprav o osnutku državnega proračuna za leto 1968, sta odbora soglasno sklenila resolucijo, v kateri izražata mnenje, da se bliža obdobje pospeševanja kmetijstva, ki se je pričelo leta 1951, svojemu koncu.

To pospeševanje je obstojalo v glavnem v subvencioniranju cen mleka in krušnega žita. Tako sta v letu 1967 od državnih sredstev za pospeševanje kmetijstva v višini 2963 milijonov šilingov odpadli skoraj dve tretjini na subvencioniranje teh cen, medtem ko je na ukrepe za usmerjanje kmetijske proizvodnje in za stopnjevanje produktivnosti kmetijstva odpadla le pičla tretjina teh sredstev. Posledica takega pospeševanja v času mednarodne liberalizacije trgovine so naraščajoči izvozni viški klavne živine in mlečnih izdelkov. Njihova vrednost je lani znašala 321,6 milijona šilingov, na inozemskem trgu pa jih je bilo mogoče spraviti v denar le z državno subvencijo v višini 16 milijonov šilingov. Temu nasproti smo v državnem merilu lani uvozili krmnega žita ter sadja in zelenjave v vrednosti 3630 milijonov šilingov, čeprav bi jih dobršen del lahko sami pridelali.

Tako z avstrijsko agrarno politiko nekaj ni v redu. Na eni strani se z našim kmetijskim blagom nainozemskem trgu čedalje težje uveljavljamo, na drugi pa moramo drago uvažati pridelke, ki bi bili doma verjetno cenejši, če bi bila proizvodnja primerno regulirana in če bi v proizvodnih skupnostih pospeševali stopnjevanje njihove kvalitete, znižanje proizvodnih stroškov in zanesljivo vnovčenje na trgu.

Vse to pa so vprašanja, ki kažejo potrebo po pregrupaciji sredstev za pospeševanje kmetijstva od subvencij cen kmetijskih pridelkov na pospeševalne akcije za reguliranje proizvodnje in za povečanje produktivnosti dela kmečkih ljudi. O tem vprašanju pa bo morala spričo težav pri vnovčenju mesa, mleka in lesa pasti skorajšnja jasna odločitev.

Mednarodna trgovinska in zaupniška družba

za poglobitev gospodarskega sodelovanja med Avstrijo, Jugoslavijo in Zah. Nem.

V petek minulega tedna je bila na Dunaju ustanovljena mednarodna trgovinska in zaupniška družba z nalogo da pospešuje tehnično sodelovanje med Avstrijo, Jugoslavijo in Zahodno Nemčijo in da omogoča kratko- in srednjeročno financiranje tega sodelovanja. Družbo so ustanovile „Bank für Arbeit und Wirtschaft“ na Dunaju, „Bank für Gemeinwirtschaft“ v Frankfurtu in jugoslovanska banka za zunanjo trgovino.

Imenovana družba je bila ustanovljena z namenom, da pospešuje intenzivacijo kooperacije industrijskih podjetij Avstrije, Jugoslavije in Zahodne Nemčije in da poveča možnosti za vključitev Jugoslavije v mednarodno delitev dela. Družba ima svoj sedež na Dunaju, njen deležni kapital pa znaša 4,5 milijona šilingov, h kateremu je vsaka od imenovanih bank prispevala eno tretjino.

Potreba po njej je nastala že pred meseci, ko se je po vstopu Jugoslavije v GATT kot polnovredna članica pričela blagovna menjava med njo na eni ter Avstrijo in Zahodno Nemčijo na drugi strani večati. Njena ustanovitev pa je povezana tudi z vrsto kooperacijskih sporazumov, ki so bili zadnje čase sklenjeni med industrijami teh držav. Ne navsezadnje pa je postala potrebna tudi zaradi tega, ker so medtem jugoslovanska podjetja prevzela v Avstriji in Zahodni

Nemčiji vrsto gradbenih del. Tako gradijo jugoslovanska podjetja v Frankfurtu industrijske objekte Farbwerke Höchst, stanovanjske objekte pa v Limes-Schweibachu in v bližini Nürnberga. V Avstriji sodelujejo jugoslovanska podjetja na gradbiščih delovnih skupnosti ARGE, poleg tega pa so prevzela na Koroškem tudi urejanje hudournikov.

Minuli ponedeljek so se na Dunaju pričela pogajanja za nov trgovinski in plačilni sporazum med Avstrijo in Jugoslavijo. Ta sporazum bo temeljil na določilih GATT, po katerih je bila trgovina med obema državama liberalizirana, plačilni promet pa postavljen na konvertibilno valuto. To je dala blagovni izmenjavi nove impulze, ki prihajajo zlasti v korist Avstriji, ki je letos že v prvem polletju po vrednosti dosegla dve tretjini lanskega izvoza v Jugoslavijo.

Dvajset let Litostroja v Ljubljani

Minule dni je minilo 20 let, odkar je bila na več kot stoletni tradiciji te vrste strojne industrije na Slovenskem ustanovljena nova tovarna »Litostroj« v Ljubljani. Ta tovarna je v razvijajoči se jugoslovanski industriji prevzela nalogo, da bo izdelovala turbine, črpalke in opremo za vodne elektrarne, nadalje črpalne postaje ter opremo za železarne, kemično industrijo, cementarne in opekarne. Ne smemo namreč prezreti, da je bila pred 100 leti v Dvoru pri Žužemberku izdelana ena prvih turbin v Evropi sploh.

Tovarna »Litostroj« se je razvijala skladno s potrebami po tej opremi industrije v Jugoslaviji in v svetu. Njene turbine poganjajo 100 vodnih elektrarn v Jugoslaviji, Turčiji, Pakistanu, Indiji, Etiopiji, Togu, Gvineji in Maroku, v Siriji in Egiptu pa deluje 60 njenih črpalnih postaj. Danes se s svojimi izdelki pojavlja na

vseh tržiščih, kjer sklepajo pogodbe o tovrstni opremi. Zadnje čase so se na mednarodnem trgu uveljavila tudi njena dvigala. Najboljši dokaz za to je naročilo 800 tonskega dvigala za vodno elektrarno Djerdap, ki ga je dobila tovarna. To dvigalo bo eno največjih v Evropi sploh.

Proizvodnja »Litostroja« je medtem narasla na 20.000 ton letno, njegov bruto proizvod pa je od vrednosti 293 milijonov sedanjih din. leta 1947 narasel na 18 milijard sedanjih din. v minulem letu. Danes zaposluje okoli 3000 delavcev. Med njimi je skoraj tretjina takih, ki v tem specializiranem podjetju delajo že več kot 10 let. Z vsakim naročilom pa se izkušnje tega že izvežbanega kadra še večajo, kar omogoča, da je tovarna kos tudi najzahtevnejšim naročilom doma in v svetu.

Države EFTA se gospodarsko čedalje bolj izpopolnjujejo

Iz poročila držav, ki so članice EFTA, za letošnje prvo polletje je razvidno, da so letos svoje gospodarsko sodelovanje močno povečale. Obseg njihove blagovne menjave je narasel za 14,4 odstotka, medtem ko so ga lani v prvem polletju povečale za 9,4 odstotka. Povečanje blagovne menjave je zlasti omogočila zadnja odprava medsebojnih carin koncem leta 1966.

Vrednost medsebojne blagovne menjave je v prvem polletju dosegla 4175 milijonov dolarjev. Ta vrednost predstavlja pičlo četrtino celokupnega izvoza držav EFTA. Od tega je odpadlo na trgovino z EGS 3790 milijonov dolarjev, kar je za 1,8 odstotka manj kot v lanskem prvem polletju. Export v Združene države Amerike je narasel za 2,8 odstotka na 1490 milijonov dolarjev, export v

ostale države zemeljske oble pa za 11 odstotkov na 101 milijona dolarjev.

Tudi uvoz držav EFTA je bil v letošnjem prvem polletju večji, kot pred letom dni. Znašal je 18.855 milijonov šilingov, pri čemer je porasel za 6,2 odstotka. Najbolj je porasel uvoz iz ostalih držav zemeljske oble in sicer za 5,4 odstotka na vrednost 6947 milijonov dolarjev. Na uvozu EFTA je bila EGS udeležena s 5702 milijona dolarjev, porast pa je znašal 3,8 odstotka, s čemer je bil za tri petine nižji od povprečja porasla med leti 1959—1966. Iz Združenih držav Amerike je EFTA uvozila za 2,2 odstotka več blaga, kot lansko prvo polletje, njegova vrednost pa je znašala 1855 milijonov šilingov. Povečanje uvoza iz EGS gre zlasti na račun Velike Britanije, Avstrije, Švice in Norveške. Razen Avstrije so vendar vse te države povečale tudi svoj izvoz v EGS.

AKTUALNO VPRAŠANJE NAŠEGA ČASA: Kje koreninijo gospodarske težave Avstrije?

(2. nadaljevanje)

Prav za to pa avstrijsko kmetijstvo ob vseh dosedanjih agrarno-političnih ukrepih še vedno ni sposobno. Leta 1966 je bil njegov izvoz klavne živine in mesa ter masla in mleka v prahu mogoč le, ker ga je država subvencionirala s 160 milijoni šilingov. Pri tem je izvoz teh pridelkov lani predstavljal vrednost 1563 milijonov šilingov.

Zaradi tega pa bo spričo resne težnje vlade po črtanju takih in podobnih subvencij kmetijstvu moralo kmetijstvo najprej znižati svoje proizvodne stroške za najmanj 12%, če bo hotelo na eni strani držati svojo produktivnost na sedanji ravni in če bo hotelo na drugi strani držati korak s konkurenco na mednarodnem trgu s kmetijskimi pridelki. Pri tem tudi nikakor ni mogoče prezreti faktorja domači trg in trg, ki ga v državi predstavljajo inozemski turisti. Trditve, da bo na obeh teh trgih prišlo v prihodnje do zastoja v povpraševanju, če že ne do njegovega upada, je v danih pogojih realnejša od nasprotnih trditve.

DEJAVNOST Z USLUGAMI V DILEMI

Tretja skupina zaposlenih, skupina zaposlenih z uslugami torej v prihodnje ne more računati na nove impulze produktivnih skupin kmetijstva in industrije. Ta skupina se vendar pri nas ne bavi zgolj z zbiranjem, posredovanjem in delitvijo dobrin kmetijstva in industrije ter s posredovanjem drugače običajnih uslug. Dobri del svojega zaslužka si je ta skupina doslej ustvarila z uslugami, ki jih je nudila inozemskim turistom. Obseg teh uslug in s tem tudi določene produktivnosti te skupine pa je v zadnjih desetih letih skokovito naraščal. Leta 1957 je aktivni saldo turizma znašal 3118 milijonov

šilingov in je leta 1964 narasel na 10.013 milijonov šilingov. Lani pa smo morali prvič vzeti na znanje, da tudi na tem področju drevesa ne rastejo do neba. Prvič smo namreč v tem razvoju lani zaznamovali stagnacijo, letos pa prvo nazadovanje turističnih nočitev. Letos je skoraj že gotovo, da aktivni saldo turizma ne bo dosegel salda leta 1964.

Lepo bi bilo, če bi bil ta upad omejen le na leto 1967. Toda udajanje takim nadam nikakor nima stvarnih osnov. Bolj stvarno je pričakovanje, da se je tudi krivulja turizma — podobno kot krivulja kmetijstva in industrije — pričela obračati navzdol. Zato pa tudi skupina zaposlenih z uslugami ne sme več računati na „masna leta“, ki jih je preživljala. Prej mora računati na nadaljne pretresljaje in na recesijo, ki pa utegne biti močnejša kot v kmetijstvu in industriji.

„BREZPLAČNI IZVOZ“ NAJVEČJE AVSTRIJSKO ZLO

Težave te skupine koreninijo tudi v razvoju avstrijske zunanje trgovine. Le-ta je v največji meri usmerjena na industrializirani Zahod, ki pa preživlja podobno gospodarsko recesijo, kakor jo preživljamo v Avstriji, čeprav ima njegova gospodarska struktura in stopnja integracije ugodnejše proizvodne in tržne pogoje, kakor jih imamo pri nas. Zato avstrijski izvoz v te države nazaduje, medtem ko uvoz iz teh držav narašča. Vrh vsega stopa njihova industrija z zelo odločnimi koraki v konkurenco na vzhodnem trgu, ki so ga naša podjetja vse prepozno „odkrila“ in se na njem še niso primerno zasedla. (Se nadaljuje)

PO ŠIROKEM SVETU

DUNAJ. — Povsem drugače kot del avstrijskega lista, radia in televizije je na nedavno dogodke na avstrijsko-čehoslovski meji odgovoril zvezni kancler dr. Klaus. V svojem govoru po radiu je namreč ugotovil, da Čehoslovaka v svojem odgovoru na noto avstrijske vlade priznava posledice takih incidentov ter izraža pripravljenost, da bo spoštovala suverenost in nedotakljivost avstrijskih meja. Kako drugače pa so izveneli članki v nekaterih avstrijskih listih, ki so bili polni strupenih izpadov proti sosedni državi ter so celo zahtevali prekinitve vseh odnosov s Čehoslovako.

GIBRALTAR. — Minulo nedeljo je bil v britanski koloniji Gibraltar izveden plebiscit, pri katerem so se prebivalci lahko odločili za dosedanj status ali pa za priključitev Gibraltarja k Španiji. Od skupno 42.672 volilnih upravičencev se jih je 99,4 odstotka izreklo za to, da ostane Gibraltar pod britanskim gospodstvom in samo 44 oseb je glasovalo za priključitev k Španiji. Po mnenju političnih krogov pa s tem boj za bodočo usodo Gibraltarja verjetno še ni končan, ker Španija izida tega plebiscita ne bo priznala.

BEograd. — Čehoslovski državni predsednik Antonin Novotny je te dni na obisku v Jugoslaviji. Predsednik Josip Broz Tito je svojega gosta sprejel v svoji letni rezidenci na Brionih.

AMAN. — Predsednik Jordanske vlade Saad Jumas je na tiskovni konferenci pozval mednarodno javnost, naj pomaga rešiti problem beguncev. Dejal je, da bližnja zima ogroža življenje 250.000 arabskih beguncev, ki so zapustili svojo domovino, ko so bežali pred izraelskimi četami, katere so zasedle arabsko ozemlje vzhodno od reke Jordan.

WASHINGTON. — Republikanski guverner ameriške države Michigan George Romney je predsedniku Johnsonu in njegovim sodelavcem ponovno očital, da prikrivajo ameriški javnosti resnico o vojni vojni. Poudaril je, da je do nedavnega tudi on bil za „odločno roko“ v tej vojni, toda zdaj ne more več podpirati vladne politike.

BUKAREŠTA. — Število inozemskih turistov v Romuniji je v prvih sedmih mesecih tega leta preseglo že 500.000 oseb ter je bilo za 23 odstotkov višje kot lani. Število inozemskih nočitev se je v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta povečalo za 60 odstotkov, dohodki inozemskih turistov v avtobusnem političnem prometu pa so narasli za 40 odstotkov.

RIM. — Predsednik Italijanske republike Saragat je v začetku tega tedna odpoval na uradne obiske v Ameriki, Kanadi in Avstraliji. V okviru teh obiskov, ki bodo skupno trajali 22 dni, se bo Saragat prihodnji ponedeljek in torek sestel tudi z ameriškim predsednikom Johnsonom.

TEXAS. — Povsem v nasprotju s stališčem, ki ga zastopa papež Pavel VI., se je o vojni v Vietnamu izrazil ameriški nadležnik Robert Lucey. Na tiskovni konferenci je namreč zagovarjal vojno kot „moralno orodje za varstvo svobode in pravičnosti“. Dejal je, da je vojna „orodje miru“ ter nujno potrebna, ker je na svetu veliko „hudobnih ljudi“.

TEL AVIV. — Čeprav je od oboroženega spopada med Izraelom in arabskimi državami minilo že nekaj mesecev, je v Izraelu ujetništvu še vedno okoli 5000 egiptovskih oficirjev in vojakov. Prizadevanja Rdečega križa, da bi pospešil izmenjavo vojnih ujetnikov, so se znašla na mrvi tački.

DUNAJ. — Ko se je zvezni prezident Jonas minulo nedeljo peljal na otvoritev mednarodnega dunajskega velesejma, je prišlo do prometne nesreče, pri kateri je bil lažje poškodovan tudi zvezni prezident, ki pa je vožnjo kljub temu nadaljeval in se šele po otvoritveni slavnosti odpeljal v bolnišnico.

SOFIJA. — Med uradnim obiskom partijsko-državne delegacije Vzhodne Nemčije v Bolgariji so med obema državama podpisali 20-letni sporazum o prijateljstvu, sodelovanju in vzajemni pomoči. Vzhodnonemško delegacijo sta vodila državni predsednik Walter Ulbricht in predsednik vlade Willy Stoph.

BEJRUT. — Jordanski kralj Hussein bo meseca oktobra na povabilo sovjetske vlade uradno obiskal Sovjetsko zvezo. Prav tako ima predvidene obiske tudi v nekaterih zahodnih državah.

HAAG. — Guvernerji lige društev mednarodnega Rdečega križa so svoje zasedanje v Haagu zaključili s pozivom za vzpostavitev miru na svetu in prepoved Sirjenja jedrskega orožja. Prihodnje zasedanje te organizacije bo leta 1969 v Turčiji.

KINSHASA. — V glavnem mestu Konga se je v ponedeljek začela konferenca najvišjih predstavnikov 37 držav, ki so članice Organizacije afriške enotnosti. Na dnevnem redu tega zasedanja so predvsem vprašanja izkoreninjenja kolonializma in neokolonializma v Afriki, gospodarskega sodelovanja afriških držav ter Rodezije.

WASHINGTON. — Grški kralj Konstantin je obiskal Ameriko, kjer je imel razgovore tudi s predsednikom Johnsonom. V političnih krogih menijo, da je glavni namen tega obiska v tem, da bi ameriška vlada preklicala svojo omejitev dobave orožja Grčiji. Pred vojaškim udarom v Grčiji je namreč Amerika dobavljala Grčiji letno za nekaj 100 milijonov dolarjev orožja. Zdej so te dobave omejene le na lahko orožje, municijo in rezervne dele, medtem ko so bile političke tankov, reaktivnih letal in drugega težkega orožja povsem ukinjene.

PARIZ. — Včeraj je prisel na večdnevni obisk v Francijo jugoslovanski zunanji minister Marko Nikezić, ki je gost francoskega zunanjega ministra Couve de Murvillia. Danes dopoldne bodo uradni razgovori med predstavniki obeh držav, popoldne pa bo jugoslovanskega ministra sprejel tudi francoski predsednik de Gaulle.

MADRID. — Španija ima zdaj 32.175.000 prebivalcev, od katerih jih skoraj 11 milijonov živi v večjih mestih. Do sredine leta 1970 se bo število španskega prebivalstva povečalo na 33 milijonov.

ISTANBUL. — Do jutri zaseda v Istanbulu tretja konferenca nacionalnih komisij za UNESCO balkanskih in skandinavskih dežel, na kateri sodelujejo predstavniki Bolgarije, Danske, Finske, Grčije, Islandije, Jugoslavije, Norveške, Romunije, Švedske in Turčije. Izdelali bodo načrte o sodelovanju med temi državami predvsem v mednarodnem letu človekovih pravic.

Na pragu življenja

Te dni se je tudi pri nas na Koroskem začelo novo šolsko leto. Z vstopom v šolo se začne v otrokovem življenju novo, važno razdobje. Šola prinaša velike skrbi in je pravzaprav breme, ki ga lahko dobro prenaša le duševno in telesno zdrav otrok. S prvim šolskim dnevom pa se začne nove skrbi tudi za starše; kajti oni so ti, ki otroku najlaže pomagajo, da se v šoli znajde in da tudi v učenju lepo napreduje.

Fizični razvoj otroka spremlja v teh letih velika želja po gibanju. Zato otroci zelo veliko tekajo, se igrajo in skačejo. Toda v trenutku, ko se zanje začne šola, je tega neomejenega gibanja konec. Otrok mora ostati vsak dan nekaj ur pri miru, biti mora zbran in zaprt je v šolsko poslopje. Premalo ima sonca in zraka ter se zato hitro utrjuje. Zato mu morajo starši omogočiti, da ta primanjkljaj nadomesti vsaj takrat, ko je v redu opravil svojo domačo nalogo. Otrok naj se le še igra, nikar mu ne govorimo, da je zdaj odrasel in da naj pusti igrače, ki so ga še včeraj spremljale skozi dan.

Starši bi morali vedeti, da je tudi spanje eden bistvenih pogojev za otrokov dober napredek in razvoj. Zato bi mu morali omogočiti vsaj deset ur spanja in vsaj štiri do pet ur dnevnega gibanja po svežem zraku. Izogibati pa bi se morali vsakega prevrnega obremenjevanja na primer z učenjem glasbe itd. S tem poukom je treba prekiniti vsaj toliko časa, da se otrok navadi novega dnevnega reda.

Starši bi morali svojega šoloobveznega malčka ob začetku šolskega leta peljati na zdravniški pregled. Zelo važno je, da zdravnik ugotovi, če so pri otroku morda vidne kakšne fizične ali psihične motnje. To ni pomembno samo zaradi šole, temveč predvsem zato, da otroka lahko čim prej zdravijo. Veliko pozornosti bi morali posvetiti otrokovemu zobovju. Praksa namreč kaže, da so prav prvotolčki tisti, ki imajo najbolj slabo obvarovano zobovje in da so močno poškodovani tudi že prvi stalni zobki.

Zaradi intenzivne rasti in hitrega otrokovega razvoja bi morali starši paziti tudi na otrokovo prehrano. Običajno otrokom primanjkuje beljakovin živalskega izvora (mleko, jajca, sir, meso, ribe) ter sadje in zelenjava. Da bi to zagotovili, bi morali otrokom dodeliti vsaj pol litra mleka na dan — sicer pa pestro in z vitamini bogato hrano. Del zelenjave naj otrok je surovo — paradižnik, zelena paprika, solata, zelje in podobno, kajti s kuho se velik del vitaminov uniči. Prav tako morajo starši poskerbeti za dobro malico, za katero si mora otrok v šoli vzeti čas in jo v odmoru lepo v miru pojesti.

In še ena pomembna naloga: starši morajo otroku zagotoviti lep, topel dom. Slabi medsebojni odnosi v družini bodo povzročili, da bo mali šolar nesrečen, razdražljiv in nestrpen. To pa slabo vpliva tudi na njegovo delo v šoli. Te težave so včasih lahko izrazite, da otrok začne močiti v posteljo, da grize nohte, da je napadalen in podobno. V stanovanju naj dobi šolar svoj kot za učenje. Ko dela, ga pustimo v miru; pomagajmo mu le toliko, kolikor je potrebno in nikar se ne rojajmo njegovim spodrs-ljajem in neuspehom.

Med šolskim letom naj se starši večkrat posvetujejo z razrednikom oziroma učiteljem o otrokovem delu. To je pomembno ne samo zato, da vedo, kako je z njihovim otrokom v šoli, temveč tudi zaradi tega, ker je sodelovanje s starši koristno napotilo učiteljem za njihovo individualno delo z malim, tako zabavnim šolarjem.

Tukaj smo nakazali seveda le nekaj vidikov, ki naj bi jih upoštevali starši, katerih otroci so v teh dneh spet nastopili vsakodnevno pot v šolo. Vsekakor pomeni začetek novega šolskega leta velike skrbi in naloge tudi za starše, od katerih v veliki meri zavisi, kakšen bo uspeh otroka v šoli, torej kakšna bo njegova podlaga za poznejše življenje.

„Moja knjižnica“ - zbirka otroških knjig

Kako naj pomagamo otroku — mladini najti pravo knjigo, ubrati tisto pot, ki ga bo pripeljala v „kraljestvo največjih duhov človeštva“, to je do branja del domačih in svetovnih pisateljev! Tako in podobna vprašanja si postavljajo povsod v svetu ter skušajo najti tudi odgovore, ki so ponekod bolj in drugod morda manj posrečeni.

Zelo dober odgovor na to vprašanje je vsekakor naša ljubljanska založba „Mladinska knjiga“, ki je pred dvema leti ustanovila posebno knjižno zbirko z naslovom „Moja knjižnica“. Tedaj je za šolsko leto 1966-67 na mah izdala v tej zbirki 48 knjig s skupno naklado skoraj tričetrt milijona izvodov, izbor domače in svetovne mladinske literature, posebej izbran za otroke od 3. do 8. razreda osnovne šole.

Uspeh te zbirke je bil nepričakovano velik. Naj omenimo samo to, da je med naročnike te zbirke šlo na primer 18.000 izvodov Finžgarjevega romana „Pod svobodnim soncem“. Posamezne knjige prvega letnika „Moje knjižnice“ so bile takoj razprodane. Na podlagi izkušenj, ki jih je imela založba v prvem letu izhajanja te zbirke, pa je v minulih mesecih pripravljala tudi že izbor za drugi letnik, namenjen za šolsko leto 1967-68.

Letos bo ta zbirka obsegala 24 knjig, ki bodo izšle v skupni nakladi do 300.000 izvodov, in sicer v kolekcijah po štiri knjige za vsak razred.

■ Za tretji razred bodo izšle knjige „Tacek in druge zgodbe“ (Ela Peroci), „Zlati ključek“ (Aleksaj Tolstoj), „Knjiga o Titu“ (France Bevk) in „Okoli in okoli“ (Branka Jurca).

■ Za četrti razred je založba pripravila knjige „Mule“ (Tone Seliskar), „Živalske podobe“ (Fran Erjavec), „Udarina brigada“ (Anton Ingolič) in izbor „Slovenske umetne basni“.

■ Za peti razred so napovedane knjige „Solzice“ (Prežihov Voranc), „Rdeča pest“ (Josip Ribičič), „Tovarišija Petra Grče“ (Mate Lovrak) in priljubljena povest „Heidi“.

■ Za šesti razred so namenjene knjige „Pastirci“ in „Grivarjevi otroci“ (France Bevk), „Varuj se senjske roke“ (Avgust Šenoa), „Leta moje mladosti“ (Fran S. Finžgar) ter v enem zvezku povesti „Veseli Jože (Vladimir Nazor) in „Kanjša-Macedonovič“ (St. Mitrov Ljubiša).

■ Za sedmi razred so bile izbrane knjige „Tuje življenje“ (Ivan Cankar), „Zlata kočija“ (Miško Kranjec), „Delinstvo“ (Maksim Gorki) in „Rokovnjači“ (Josip Jurčič).

■ Za osmi razred bo založba izdala knjige „Pripovedke iz Shakespeara“, „Dnevnik Anne Frank“, „Poti in mostovi“ (Ivo An-

ŠOLSKA REFORMA NA ŠVEDSKEM:

Le še pet dni pouka na teden

Vse kaže, da je Švede napadla prava bolezen reformiranja. Kakor smo poročali v zadnji številki našega lista, se je Švedska v začetku tega meseca odpovedala večstoletni tradiciji vožnje po levem. Toda ta sprememba ni bila edini prelom s starimi navadami. Tudi na področju šolstva so izvedli Švede zdaj reforma, ki ji je verjetno težko najti primerjave v svetu.

Po večletnih raziskavah in preizkušnjah so pristojne šolske oblasti namreč ugodile želji švedskih šolarjev in odredile, da bo pouk na šolah samo pet dni v tednu, posamezne učne ure pa bodo trajale po 40 minut. Tako od začetka tega šolskega leta okoli 900 tisoč švedskih šolarjev ne bo več imelo pouka v sobotah.

Število učnih ur se zaradi tega sicer ne bo zmanjšalo (v nekaterih primerih jih bo celo več), toda celotni čas pouka se bo po novi ureditvi skrajšal za štiri odstotke. Večletne preiskave v poskusnih razredih so pokazale, da učenci zaradi tega niso dosegli manjšega uspeha; v znanju prav nič niso zaostajali za tistimi učenci, ki so jih poučevali po dosedanji ureditvi. V razredih s petdnevnim „delovnim“ tednom se je pokazala celo določena prednost: od pouka je izostajalo manj učencev, povečala sta se pazljivost pri pouku in zanimanje za snov.

„Glede delovnega časa je treba učence izenačiti z drugim prebivalstvom. Tudi učenci potrebujejo več časa za družino ter več prostega časa za razvedrilo

pa bo vsaka knjiga v barvastem in plastičiranem ovitku.

Ena ali druga knjiga iz zbirke „Moja knjižnica“ bo gotovo prikladna in zanimiva tudi za našo šolsko mladino, zato starše opozarjamo, da posamezne zvezke lahko naročijo v knjigarni „Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse. Cene teh knjig so vsekakor zmogljive za vsakogar, saj stane broširani zvezek le 18 in karlonirana knjiga 24 šilingov. V času, ko se mladini vsiljuje toliko cenene ničvredne „literature“, imajo starši toliko večjo odgovornost in dolžnost, da svojim otrokom preskrbijo dobre in zanimive, predvsem pa poučne knjige. Najboljša pot k takim knjigam pa je zbirka „Moja knjižnica“.

Slovenska knjiga v tujih jezikih

Medtem ko so se književniki iz šestih dežel srednje Evrope zbrali na svojem srečanju v Gorici (Italija), se je tudi Nova Gorica (Jugoslavija) predstavila z zanimivo prireditvijo, posvečeno knjigi. V razstavnih prostorih novogoriške občinske skupšči-

ne so namreč odprli razstavo slovenskih knjižnih del, prevedenih v druge jezike.

Razstava, kakršne v Sloveniji doslej še ni bilo, zgovorno priča o prodiranju slovenske knjige oziroma književnosti v širni svet. V dobrih sto letih so bila namreč slovenska knjižna dela prevedena v 29 tujih jezikov; samo s področja leposlovja je bilo prevedenih nad 500 del, ki so izšla v samostojnih knjigah.

Največ slovenskih knjig je bilo razumljivo prevedenih v druge slovenske jezike, ki zavzemajo kar dve tretjini vseh prevodov. Zelo dobro pa so zastopane tudi italijanščina (41 samostojnih knjig), francoščina, angleščina in nemščina. Vendar pa je našla slovenska knjiga pot tudi v številne druge jezike, med katerimi so celo kitajščina, malajščina in tadziščina.

Med slovenskimi pisatelji, katerih dela so bila prevedena v zadnjih sto letih, zavzema prvo mesto Ivan Cankar z 71 prevodi oziroma v tujini izdanimi knjigami. Z velikim presledkom mu na drugem mestu sledita Ksaver Meško in Josip Jurčič, vsak z 21 knjigami, medtem ko je France Bevk doslej dosegel 20 prevodov v tuje jezike. Po 18 prevodov navajajo za Franceta Prešerna in Prežihovega Voranca. Tujim narodom pa so bili v prevodih predstavljeni tudi mnogi mlajši avtorji.

Razstava v Novi Gorici je izredno bogata. Skupno predstavlja 62 slovenskih pisateljev, pesnikov in dramatikov ter obsega štiri petine vse prevedene literature. Ob teh podatkih je razumljivo, da so imeli prireditelji ogromno in težavno delo, saj

Književnost - most med narodi

V okviru tako imenovanih srednjeevropskih kulturnih stikov je bilo v Gorici večdnevno srečanje književnikov iz Avstrije, Češkoslovaške, Italije, Jugoslavije, Madžarske in Zahodne Nemčije. Organizator te prireditve je bila že drugi znana italijanska revija „Iniziativa Isontina“, pokroviteljstvo pa sta imela specializirana organizacija Združenih narodov za znanost in kulturo UNESCO ter dežela Furlanija-Juljska krajina.

Poseben poudarek je dalo srečanje pomenu književnosti kot mostu med narodi ter elementu združevanja, medsebojnega sodelovanja in prijateljstva.

Za uvod v srečanje so na gorškem gradu odprli razstavo v zadnjem času prevedenih knjig na jezike držav-udeleženk te posrečene prireditve.

„Mladi rod“ za novo šolsko leto

Komaj so se odprla šolska vrata in se je za mladino po brezskrbnih tednih velikih počitnic spet začela resnost učenja, je izšla tudi nova številka šolskega lista za korosko mladino „Mladega rda“, ki je s tem stopil v sedemnajsti letnik.

Na 32 straneh je spet zbrano mnogo zanimivega in poučnega branja, popestrnega s številnimi lepimi slikami in ilustracijami. Razumljivo je v tej številki, posvečeni mesecema septembru in oktobru, najprej govora o novem šolskem letu, nato pa o „tretjem“ letnem času — jeseni, ki pred zimskim spanjem še enkrat pobarva naravo v čudovitih barvah.

Zelo bogata je ta številka spisov o naših domačih krajih in ljudeh. Tako predstavlja mladim bralcem našo znano pesnico Milko Hartmanovo, ki je letos obhajala svoj 65-letni življenjski jubilej. V prisrčnih besedah pripoveduje pesnica iz svojega življenja ter o knjigi in pesmi, ki sta dobra prijatelja in vzgojitelja. Nadalje beremo v „Mladem rodu“ o Komlu in njegovi okolici, o „sončnih“ Radišah ter o pliberškem sejmu in njegovi več kot pol tisočletja stari zgodovini, medtem ko nas spis o „pobiranju krapčev“ povede v Ziljo.

Prav tako zanimivi so prispevki o krompirju, o grbih, o nastanku imen, o gobah in začimbah ter o živalih v Afriki, seveda pa je treba omeniti tudi ugankarski kotiček ter rubriko otroških dopisov.

Vsekakor obeta biti „Mladi rod“ tudi v novem šolskem letu pestro in koristno čtivo. Starši, naročite ga svojemu otroku, da mu bo služil v šoli in doma!

so morali marsikatero knjigo iskati celo v tujini. Toda njihov trud je bogato poplačan, kajti edinstvena razstava nazorno dokumentira, da književnost malega slovenskega naroda uspešno prodira v širni svet ter je postala sestavni del velike svetovne literature.

KULTURNE DROBTINE

● V okviru zasedanja mednarodnega združenja umetnostnih kritikov v Riminiju (Italija) so podelili več priznanj likovnim umetnikom in umetnostnim kritikom. Z zlato medaljo je bil ob tej priložnosti odlikovan prof. Zoran Kržišnik, ravnatelj Moderne galerije v Ljubljani, ki je visoko priznanje prejel za aktivnost na mednarodnem področju organizacije sodobne likovne umetnosti.

● Na mednarodnem filmskem festivalu v Benetkah je veliko nagrado — Zlatega leva sv. Marka — dobil francoski film Luisa Bunuela „Lepotica dneva“ kateremu so hkrati podelili tudi nagrado mednarodne žirije novinarjev. Za najboljšo žensko igralko so proglasili Američanko Shirley Knight za vlogo v britanskem filmu „Holandec“, medtem ko je nagrado za najboljšo moško vlogo prejel jugoslovanski igralec Ljubiša Samardžić za vlogo v filmu „Jutra“ Purike Djordjeviča. Kot najbolj simpatično igralko so na festivalu nagradili z Zlato rožo Jugoslovanko Mileno Dravič.

● Graz je letos že tretjič prizorišče razstave likovnih umetnikov iz treh sosednih dežel Avstrije, Italije in Jugoslavije, ki jo prirejajo pod imenom „TRIGON“. Na razstavi zastopa vsako od teh dežel po pet umetnikov, hkrati pa je ta prireditel postala že tradicionalno srečanje predstavnikov kulture in umetnosti.

● Slovensko filmsko podjetje Viba film je izdelala dokumentarni film o znanem skladatelju Jacobusu Gallusu, katerega skladbe poje v filmu oket „Gallus“. Režiser je bil Mako Sajko, ki je spretno izkoristil pičle podatke iz življenja tega velikega glasbenika. Film je bil izdalen v slovenski in angleški verziji, tako da bo dostopen tudi širši mednarodni javnosti.

● Avstrija se kot izvoznik ni uveljavila le pri izvažanju industrijskega in podobnega blaga, marveč tudi pri „izvozu“ visoko kvalificiranih strokovnjakov. V letih 1956 do 1963 se je samo v Ameriko izselilo 391 avstrijskih strokovnikov in inženirjev, za zadnjih deset let pa znaša ta „izvoz“ gotovo že okoli 500 strokovnjakov.

● Na mednarodnem kongresu muzikolog, ki je bil v Ljubljani, so za novega predsednika mednarodnega muzikološkega društva izvolili Švicarja Kurta von Fischerja, medtem ko sta bila za podpredsednika izvoljena slovenski muzikolog dr. Dragotin Cvetko in Nizozemec Eduard Reeser.

Janko Gačnik

NAFTOVOD TRST—DUNAJ:

Pogajanja o odškodnini za zemljišča se bodo pričela

Družba za gradnjo in vzdrževanje naftovoda Trst—Dunaj je zaključila načelna pogajanja s kmetijskimi zbornicami o odškodnini za zemljišča, po katerih bo naftovod speljan. Kakor znano bo ta naftovod pri Würmlachu odcepil od TAL-naftovoda Trst—Ingolstadt in bo speljan ob Zilji ter po Rožu in Podjuni, kjer bo vzhodno od Žvabeka speljan skozi Dravo, od tam pa čez Soboth na Štajersko in naprej do Schwechata pri Dunaju.

Po Koroškem bo naftovod tekal skozi 30 občin. Od njega bo prizadetih 5480 zemljiških parcel 2000 kmetov. Z vsemi temi bo družba začela neposredna pogajanja o odškodnini za zemljišča, ki jih bo potrebovala za naftovod in njegovo gradnjo.

Spet neurje na Zgornjem Koroškem

Koncem minulega tedna je izgledalo, da bomo doživeli četrto vremensko katastrofo tekom dveh let. Vesti, ki so tekom petka in sobote prihajale iz dolin Mele, Malte in Lieser ter z zgornje Dravske in Ziljske doline, so kazale, da se bo spet ponovilo divjanje sil narave, kakor smo ga doživljali začetkom septembra 1965 ter lani avgusta in novembra. K sreči so nalivi tekom sobote prenehali, toda nevarnost se je ponovila v ponedeljek, ko je

v zahodnih predelih avstrijskih Alp tekom 24 ur padlo spet 60 in več litrov dežja na kvadratni meter.

Da neurje koncem minulega tedna ni sprožilo katastrofe, kakor neurja v zadnjih dveh letih, se ni zahvaliti le presledkom med deževanjem, marveč predvsem pravočasni intervenciji po najbolj nevarnih krajih neurja. Že v zgodnjih jutranjih urah so v petek pričele po občinah, okrajih in pri deželni vladi delovati ekipe, ki so določene za primer vremenskih katastrof. Vojaščina, gasilci in tehnične skupine so se začele boriti s silami narave, preprečile so naraščanje katastrofe in omogočile, da se je škoda omejila na okroglo 125 milijonov šilingov.

Težišče neurja je bilo tokrat v dolinah Malte in Lieser. Potoka, ki prihajata izpod Katschberga in vzhodnega dela Visokih Tur, sta v noči na petek pričela naraščati, prestopati bregove in rušili mostove in ceste. Da poplav in plazanja zemlje je prišlo tudi v dolini Mele ter v zgornji Dravski in Ziljski dolini, kjer so bile ceste in železniška proga za nekaj časa prekinjene. Neurje je divjalo tudi v Karavankah, kjer je med drugim voda podprala Ljubeljsko cesto blizu Hudičevega mosta, da je bila do torka popolnoma zaprta.

ZANIMIVA RAZSTAVA V DOMU UMETNIKOV:

Celovec danes in jutri

Celovec je v zadnjih desetih letih močno spremenil svoje lice. Postal je lepši in prikladnejši za domače in številne goste, ki ga zlasti v poletnih mesecih obiskujejo in dan za dnem obdružujejo. V zadnjih desetih letih je bila uresničena vrsta načrtov, ki jih je vsebovala takratna razstava »Novi Celovec«.

Razvoj mesta v zadnjih letih morebiti najbolj ponazarjajo naslednje številke: V minulem letu je mesto porabilo 30 milijonov šilingov za ureditev svojega cestnega omrežja. S 420 šilingov, ki jih je po prebivalcu izdalo za gradnjo cest, se je postavilo na čelo avstrijskih mest. Medtem se je število občinskih stanovanj povečalo na 3561, nadaljnih 822 jih ima mesto v načrtu. Leta 1949 so šole v mestu štejele 120 razredov, sedaj se je njihovo število povečalo za 113 razredov, 102 razreda pa ima mesto še v načrtu.

Iz tega izhodišča izhaja tudi sedanja razstava »Celovec danes in jutri«, ki jo je v petek minulega tedna v Domu umetnikov odprl celovski župan Hans Ausserwinkler. Razstava prikazuje zlasti načrte za nadaljni razvoj in modernizacijo mesta. Njen namen je, da prebivalstvo mesta seznanja z načrti mestnih očetov in njihovega gradbenega oddelka. S tem pa omogoča tako kritiko kot nove pobude vseh, katerim leži nadaljnji komunalni, kulturni in turistični razvoj mesta pri srcu.

To je bilo minuli ponedeljek povedano novinarjem in zastopnikom okrajnih kmečkih zbornic s strani predstavnikov družbe za gradnjo in vzdrževanje naftovoda. V duhu načelne pogodbe med družbo in koroško kmetijsko zbornico, katere prepis lastnik zemljišč lahko dobi, bo moral vsak lastnik prizadetih zemljišč zagotoviti, da bo v teku enega leta družbi dovolil gradnjo naftovoda na v poštev prihajajočih zemljiščih. Medtem ta zemljišča lahko obdeluje in koristi.

Na prizadetih zemljiščih bo družba zahtevala za gradnjo 16,5 metra širok pas. 8 metrov tega pasu bo obremenjenih s servitutom. Tam bo tekal naftovod približno 1 meter globoko v zemlji, kar ne bo oviralo obdelave zemljišč, pač pa bo prepovedana vsaka gradnja na njih. Družba si bo na njih zagotovila servitutno pravico. Preostalih 8,5 metrov pasu bo družba potrebovala zgolj pri gradnji naftovoda in bo na njem delala s svojimi stroji. Ko bodo cevi položene, bo celotni pas spet kultiviral in ga spravila v staro stanje.

Pri podpisu pogodbe bo lastnikom zemljišča izplačala akontacijo 25 do 90 odstotkov sklenjene odškodnine, preostali znesek pa bo izplačala po dograditvi naftovoda. Z gradnjo naftovoda bo pričela sredi prihodnjega poletja, dokončala pa jo bo do konca leta 1969. Pogajanja bodo precej dolgotrajna, saj mora družba skleniti pogodbe s 460 kmeti v šmohorskem okraju, v beljaškem okraju pa s 720 kmeti. Potem bodo prišli na vrsto kmetje v ostalih treh okrajih in sicer v celovškem okraju 350 kmetov, v velikovškem 400 kmetov in okraju Wolfsberg za 70 kmetov.

Skupna dolžina naftovoda bo na Koroškem znašala 171 km, cevi pa bodo imele premer 45 cm. Celokupne stroške gradnje cenijo na 1,5 milijarde šilingov. Po naftovo-

R A Z P I S

RAVNATELJSKEGA MESTA
DRŽAVNE GIMNAZIJE
ZA SLOVENCE

Zvezno ministrstvo za pouk je z odlokom od 9. avgusta 1967, števil. 109.218-V/3b-67, objavilo razpis mesta ravnatelja Državne gimnazije za Slovence:

V območju deželnega šolskega sveta za Koroško bo na novo zasedeno mesto ravnatelja Državne gimnazije za Slovence v Celovcu. Prošnje za zasedbo tega mesta je treba službenim putem vložiti do 30. septembra 1967 pri deželnem šolskem svetu za Koroško. Prošnji je treba priložiti lastnoročno napisan življenjepis.

du bo v začetku steklo 3 do 5 milijonov ton, dosežena pa bo šele, ko bo zgrajena druga rafinerija ob milijonov ton nafte letno, njegova ka-

TO IN ONO

OD ŠMOHORA DO LABOTA

VRBA. — Ob Vrbskem jezeru tudi z razvojem turizma v avgustu niso zadovoljni. Po močnem niza-dovanju nočitev v juniju in juliju tudi v avgustu lanskega števila nočitev niso mogli doseči. V Vrbi so našli za okroglo 10.000 nočitev manj kot pred letom dni, rahlo naza-dovanje nočitev javljata tudi občini Kriva Vrba in Otok, le Poreče pravijo, da se je število nočitev povečalo za 4000. Skupno so v teh občinah avgusta našli okroglo 591.800 nočitev, lani pa 597.900 nočitev.

BILČOVS. — V Zelučah je v nedeljo Drava naplavila truplo 22-letnega zidarja Gerharda Radda iz Gmünda, ki je v petek padel v reko Lieser. Truplo so spravili s helikopterjem na varno. Pri Galiciji so v petek potegnili iz Drave truplo zidarskega pomočnika Benjamina Waldnerja iz Gassen, ki so ga pogrešali od 27. avgusta. Močno narasla Drava je tudi pri Kazazah naplavila žensko truplo, ki so ga našli v ponedeljek. Slutijo, da gre za 40-letno Margareto Trapp iz Rožeka, ki jo pogrešajo od 1. septembra.

BISTRICA V ROŽU. — V nedeljo so odprli novo plezalno stezo po severni steni stola. Stezo so zgradili člani Avstrijske reševalne službe tekom enega leta. Za njeno izgradnjo je borovelska KESTAG darovala potrebno železje in 270 m dolgo jekleno varnostno vrvo. Slavnostni otvoritvi s oprisostrvovali tudi alpinisti iz Slovenije.

BOROVLJE. — Koncem tedna je bilo v Borovljah peto tekmovanje športnih strelcev iz Furlanije-Juljske krajine, Slovenije in Koroške. Pri tekmovanju je zmagalo moštvo iz Slovenije s 4232 krogi pred moštvo Koroške 4196 (krogov) in Furlanije (4081 krogov). Najboljši strelci so bili Janez Otrin (551) in Vera Otrin (542) iz Slovenije ter Rudolf Natmessing (542) s Koroške.

ZELEZNA KAPLA. — V Kočni so odkrili rove starega rudnika živega srebra. Potem, ko so pri kopanju novega rova v aprilu smrtno ponesrečili trije delavci, je začelo neko štajersko podjetje z 11 delavci rov naprej vrtati. V 116 metrih globine so našli na stare rove, ki so še dobro ohranjeni. Dolej so jih očistili v dolžini 80 metrov, 400 metrov nad vzhodom pa so v Kočno začeli vrtati lijak, pri čemer so tudi našli na znake rude živega srebra.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: 2021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

D O B R L A V A S

Po krajši teži in neozdravljivi bolezni nas je koncem minulega tedna zapustila Marija Rutar, soproga trgovca in hotelirja Franca Rutarja v Dobri vasi. V ponedeljek smo vse prerano umrlo podjejno ženo in skrbno mater položili k zadnjemu počitku. Ob odprtem grobu se je od nje poslovilo ogromno število žalnih gostov od blizu in daleč.

Pokojna Marija Rutar je bila doma iz Remšenika. V prvih povojnih letih je sklenila zakon s Francem Rutarjem. Skupno sta najprej ustanovila v Dobri vasi skromno trgovino, ki se je zlasti ob njeni pridnosti razvila v ponosno trgovsko hišo. Ob skupnih prizadevanjih se je ob njej v zadnjih letih razvil še ponosen hotel, ki je kmalu zaslovel po svoji domačnosti in prijaznosti daleč preko naše zemlje.

Pokojna žena in mati je nosila levji del naporov, ki jih je ta razvoj zahteval, sadov teh prizadevanj pa, žal, ne bo več mogla uživati. Ob njeni vse prerani smrti se klanjamo njenemu spominu, težko preizkušenemu možu in družini pa izrekamo naše najgloblje sožalje.

vega življenja smo se mu lahko oddolžili le s Priznanjem Andreja Schusterja Drabosnjaka, ki ga mu je podelila SPZ ob svoji petdesetletnici. Sedaj pa se hočemo njegovemu spominu oddolžiti s tem, da bomo našo materino besedo in našo pesem po Koroškem tudi v prihodnje čuvali in gojili z vso vnemo, kakor nas je učil in spodbujal Janko Gačnik.

so nekateri ljudje postavljeni v senco, ki ni primerna. Ta senca temni tem bolj, tem svetleje sonce obseva druge.

Kajti le malokdo se spomni ob teh prilikah vseh tistih Slovencev, ki žive raztrešeni širom po naši domovini, ki so brez imena, ki pa sploh omogočajo slovensko gimnazijo. Ne pozabimo, da nam slovenske gimnazije dejansko ne zagotavlja člen 7 državne pogodbe iz leta 1955 (zagotavlja nam jo na papirju), temveč slovenski otroci. Brez njih in brez tistih, ki jih usmerjajo v to šolo, bi ne bilo slavospevov n. pr. o pevskih dosežkih na tej šoli. Navzočnosti teh ljudi v našem narodnem življenju in njihovega pomena se premalokrat in prena-glo zavedamo. Niso vedno samo starši, ki skrbje za dijaške naraščaj, temveč oni zavedani in razgledani Slovenci, ki spregovore odločno in odkrito besedo za to šolo. In ki za te besede postavijo tudi dejanja.

Čudež, da ob tisoletnem pomemčevanju in ob trdovratnih raznarodovalnih težnjah v deželi slovenska gimnazija doživlja tak dotok, da mora uvajati vsako leto paralelne razrede, naj bo vendar dovolj močan vzrok, da se poleg običajnih himn obrnemo s hvaležno kret-njo tudi do tistih narodnih delavcev, ki ne žanjejo stoji na odru pred napolnjenimi dvoranami, temveč sejo v tihoti vsakdanjega življenja. Tisti, ki je sejal, je storil več, kot tisti, ki je požel.

-nsch

»GLOSARJEVI ZAPISKI«

V času žetve

Sole so zopet odprle svoja vrata. Za mnogo otrok prične s tem nov, napet odlomek v njihovem življenju. Tega se starši zavedajo posebno tedaj, kadar pošljejo svoje otroke v slovenske šolske ustanove. O pomenu in nalogah slovenske gimnazije je bilo že preveč napisano.

Z začetkom šole pa se začne tudi izvenšolsko delo slovenskih gimnazijcev. Našlo bo svoj izraz pri zaključni slavnostni akademiji. Spet bomo proslavljali slovensko srednjo šolo, slavili bomo zaslužne može, organizatorje, vodje, učitelje, poklonili se bomo novim maturantom. Spet bomo v listih polnili stolpce o požrtvovalnosti in neizmernem idealizmu raznih pri tej akademiji udeleženi oseb, o mladini, ki se v prostem času vežba za akademski nastop.

Da ti ljudje vse te izraze zaslužijo, to upamo; saj so področja, kjer so deležni priznanja, tudi njihov poklic; za to so prinesli s seboj strokovno izobrazbo vsak na svojem polju. Toda ko človek prisluhne zvokom in intoniranemu vzdušju na akademijah slovenske gimnazije ali ko bere v slovenskem (in nemškem) tisku poročila o izrednih uspehih, ki jih je dosegel ta ali oni na tem ali onem področju z našo mladino, takrat se mi zdi, da



Sončevo dekle

Nekoč je živela mati, ki je imela tri otroke. Mlajša dva je iz srca ljubila in lepo skrbela zanju, starejša hčere pa ni marala. Mnogokrat se je zgodilo, da je kupila novo obleko mlajšima, na starejšo pa še pomislila ni. Mlajša dva sta jo lahko povsod spremljala, ljubkovala ju je, razvajala in ju vodila s seboj, starejšo hčer pa je vedno puščala doma in ji ob odhodu ukazovala:

»Danes boš pasla naše race! Gorje, če se katera izgubi! Tepena boš, da bo joj!«

Vse to je slišala tudi hiša, v kateri so živeli, ptice, ki sosedele na drevesu pred hišo, kuža na verigi pred hlevom, muca, ki je sedela pred hišnim pragom, drevesa in rože na vrtu.

Ko je mati s svojima miljenčkoma odšla, je kuža veselo pomahal deklici in postrigel z ušesi tako umetelno, da se ji je na žalostnem obrazu pokazal smehljaj. Muca se je dvignila in se ji priliznjeno splazila v naročje, ptice na drevju pred hišo so poslale svojega sla kosa,

ki je na vrtu nabiral črve. Ta je brž priletel in se usedel v vrh visoke hruške pred hišo in vodil njih pevski zbor. Polji so o sončevih žarkih, o oblakih, o plesu mušic in komarjev nad mlakami in še o tistih drobnih zabavnih stvarih. Ko pa so se ptice utrudile in odletele na obisk v sosednje kraje, je zaselestelo listje stare hruške najnežnejšo melodijo, kar jih je zmoglo in rože na vrtu so zadehtele še bolj, da bi pritegnile njen pogled in jo razveselile. Race so se mirno pasle po dvorišču in niti ena ni poizkušala pobegniti. Kakopak! Saj niso hoteli, da bi bila deklica tepena.

Tako se je dogajalo dan za dnem.

Deklica ni bila osamljena. Družbo so ji delali oblaki in sonce in mesec in zvezde in trave in hiša in ker so ji peli sleherni dan le najlepše pesmi, ki so jih znali, in govorili le najlepše besede, ki so jih poznali, je deklica rasla s pesmijo v srcu, ki je ni skalila nobena slaba beseda. Kot skrivnost je bila, ki je ni še nihče odkril.

Leto za letom je minilo, leto za letom brez matere, brez njene ljubezni, a ljubezen, ki so ji jo dajali sonce, zvezde, ptice, rože in trave, je bila večja in zvestejša in nežnejša od vseh človeških ljubezni na svetu. In deklica je iz te ljubezni zrasla v dekle.

Nekega dne pa se je mati naveličala hraniti svojo neljubljeno hčer. Rekla je trdo:

»Ko ptice dohranijo svoje mladiče, jih zapustijo in se ne brigajo več zanje. Pojdi od doma! Ta dom ni več tvoj! Tu te ne maramo več.«

Takrat se je obrnila deklica k očetu in ga vprašala: »Ali me tudi ti ne potrebuješ več?«

Oče je pogledal najprej mater in potem hčerko in rekel: »Ne. Od danes naprej nisi več moja hči.«

»Potem pa te prosim, oče, da mi daš vsaj malo denarja za prvo silo, preden si najdem delo,« je prosila hči.

»Nimam. In od mene ne pričakuj nobene pomoči več. Mar ne vidiš, da imam, razen tebe, še dva otroka, za katera moram skrbeti? Tvoji mali sestri moram pripraviti balo, da se bo lahko poročila, sina, tvojega brata, pa moram šolati.«

»In meni ne moreš pomagati?« je vprašalo dekle.

»Ne,« je rekel oče trdo. »Sama poskrbi zase!«

Prijel je njeno culo in jo hotel odnesti skozi vrata na cesto. Mati pa je ukazala: »Spusti culo na tla! Sama naj si jo odnese!«

In oče je spustil culico na tla in se postavil odločno ob mater, ki je stala na pragu.

Dekle je vzelo svojo culico in odšlo v neznan svet. Bilo je že pozno zvečer, deževalo je in mrzel veter je tutil čez pokrajino. Dekle pa je bilo le slabo oblečeno. Dež ji je kmalu premočil borne čevlje in obleko, ko je hodila po cesti, za katero se je zdela, da nima konca. Hodila je in hodila vso dolgo noč in dež ji je sproti spirala solze z lic. Drugega dne ob zori je prispela v veliko mesto, ki ga ni še nikoli

videla. Tu si je poiskala delo in si služila vsakdanji kruh. Kadar je po delu počivala, je hodila med rože in drevje, k žitnim poljem in pisanim travnikom in je pela z vetrom k soncu in sinjim obzorjem.

Nekega dne jo je srečal ob prostrani njeni vesel fant. Veter mu je mršil črne kodre, ko jo je vprašal: »Čigava si, dekle?«

»Sončeva,« je rekla.

»Ali imaš kaj prijateljev in znancev in kdo so?« je spet vprašal fant.

»O, imam jih mnogo, kamorkoli grem,« je reklo dekle.

»Kaj pa dom? Ali ga imaš?«

»Ne, doma nimam. Imam pa grad, ki ga nihče ne pozna. In dvajset zvestih slug. Deset tekačev in deset garačev.«

»Mar ti ni nikdar dolgčas sami v tem gradu?« jo je vprašal veseli kodrolasi fant.

»Pač. Včasih... Malo...« je reklo dekle in se oznilo čez valovito žitno polje, ki se je zlato svetilo v sončnih žarkih.

»Ali bi lahko ostal pri tebi?« je vprašal.

Dekle ga je pogledala z velikimi rjavimi očmi in pomislilo, potem pa odgovorilo z zagonetnim smehljajem na ustnicah: »Lahko, če hočeš.«

In je ostal.

Dekle je ukazalo svojemu gradu: »Odpri se in sprejmi tega kodrolasega fanta!« in zvestim slugam je zaklicalo: »Pohitite z delom! Zdjaj vsa dva!«

In grad se je odprl in pred očmi veselega fanta so se razkrile lepote, ki jih ni bil še nikoli videl in sluge so pohitele na delo in so trdo delale od jutra do mraka. Kmalu so z delom pričarali vse, kar je bilo potrebno in v toplem, prijetnem domu je mlada mati učila svoje otroke tiste velike ljubezni, katere so je naučili v mladosti njeni zvesti prijatelji: sonce, mesec, zvezde, ptice, drevesa, rože, trave, kuža in muca, veter in vode, dolina, v katere

naročju je stala hiša, kjer je kot deklica rasla, in gore, ki so stražile to dolino pozimi z belimi kučmami na temenih, spomladi s cvetnimi venčci v naročjih, poleti z zelenimi kapami na glavah, jeseni z živopisnimi klobuki.

»Oh! Svet je bogat in razkošen dom ljudem. Tukaj nikoli ne zmanjka zabavnih zanimivosti,« je učila svoje otroke in oni so jo poslušali in se živo zanimali za vse, kar jim je povedala.

»Kar učite se!« je govoril oče — veseli fant.

»To naše sončevo dekle že marsikaj ve.«

Tudi sama sem prisluškovala, ko jim je nekega dne pela pesem o soncu in bi vas zato rada vprašala: »Ali ste že uganili, kje je stal njen grad in ali ste že spoznali njenih dvajset slug?«

Mogoče pa premorete tudi vi tak grad in dvajset takih zvestih slug!

Zlata Curk

Kdor prisluškuje, o sebi čuje

Živela sta bratec in sestra. Sestra je bila pridna in ubogljiva, bratec pa poreden.

Nekoč je prišla na obisk teta in oba otroka sta morala iti v kuhinjo. Bratec je bil zelo radoveden in je začel prisluškovati. Prav tedaj pa je mamica pripovedovala teti, kako je sestra pridna, bratec pa se ne uči, razgraja doma in v šoli in tudi prav nič ne pomaga.

Bratu je bilo zelo hudo. Sklenil je, da se bo poboljšal. Svojo obljubo je tudi izpolnil. Vsak dan je bil bolj priden. Mamica se je zelo čudila. Nekega dne ga je vprašala, zakaj je postal tako priden. Bratec pa ji je odgovoril: »Zadnjič ko je bila pri nas teta, sem slišal, da nisem tako priden kakor sestra. To mi ni bilo všeč in sklenil sem, da se bom poboljšal.«

Uzbeška pravljica Kje ni muh?

Nekoč je vladal Gerantu padišah, ki mu je bilo ime Husein Baikara, in prav tisti čas se je razplodilo tam toliko muh, da je bilo komaj že mogoče živeti.

— Zares, muhe so šiba božjal — je vzkliknil Husein. — Ali je kje kraj, kjer ne bi bilo muh?

— Kjer ni ljudi, ni niti muh! — je, ne da bi kaj dosti premišljeval, odgovoril Ališer Navoj, ki je bil tisti čas veliki vezir.

— Ne verjamem! — je vzkliknil šah Husein. — Stavim tisoč zlatnikov, da so muhe povsod.

— Lahko vam dokažem, da nimate prav, — je vztrajal Ališer.

Husein in Ališer sta zajahala konja in odšla iskati kraj, kjer ne bi bilo ljudi ne muh. Dolgo sta jahala, veliko prejahala in se nazadnje znašla v neobljudeni peščeni puščavi.

Sklenila sta, da si bosta malce odpočila. Ališer je skuhal čaj.

Medtem ko sta sedela na peščenem griču in pila čaj, se je naenkrat razleglo brenčanje in na rob Huseinove skodelice je sedla muha.

— Ališer! — je zaklicala šah. Rekel si, da ni muh, kjer ni ljudi — zdaj poglej, vse naokrog je puščava, pa vseeno letajo muhe!

— Kaj midva nisva človeka? — je odgovoril Ališer.

Husein Baikara je potegnil iz žepa možnjo s tisoč zlatniki, jo ponudil Ališerju in rekel:

— Prekosil si me!

ROBERT MERLE

51



Frau Müller je zakašljala.

»Razen v gorah, seveda.«

Karl je s prepričanjem ponovil:

»Seveda!«

»Jaz pa nimam rada snega,« je rekla Katarina.

Mali Franz je dvignil žlico, obrnil glavo proti meni in začudeno rekel:

»Da Katarina nima rada snega? ...«

Brž ko je Franz pojedel, me je prijel za roko in odpeljal v salon: pokazal mi je lepo božično drevesce. Elsie je ugasnila lestence, vključila električni vod in na smrečici so zagorele drobne zvezde. Otroci so dolgo strmeli v smrečico.

Potem se je Franz spomnil snega in mi rekel, da bi ga rad videl. Pogledal sem Elsie, ona pa je z ganjenim glasom rekla:

»Njegov prvi sneg, Rudolf...«

Prižgal sem žarnico na terasi in odsunil lesene lopute ob steklenih vratih. Okrog žarnice so plesale bele, bleščeče se snežinke.

Nato je Franz hotel videti, kaj smo pripravili za sprejem. In za hip sem vse odpeljal v kuhinjo. Velika kuhinjska miza je bila vsa prekrita s kupi sendvičev, slaščic in krem.

Vsak izmed otrok je dobil kos torte in potem so šli spat.

Obljubili smo jim, da jih pokličemo opolnoči k zakuski, razen tega pa bodo lahko z odraslimi prepevali »O Tannenbaum«.

Tudi jaz sem odšel v gornje prostore in zamenjal uniformo. Nato sem se vrnil, stopil v svojo pisarno, se zaklenil in začel prelistovati knjigo o dresuri konj, ki mi jo je bil posodil Hageman. Malo nato sem se spomnil svojega bivšega posestva in obšla me je oložnost. Zaprl sem knjigo ter se začel sprehajati po sobi gor in dol.

Malopozneje je prišla pome Elsie in v jedilnici smo sedli k lahki večerji. Elsie je bila v večerni obleki, rame je imela gole. Ko smo pojedli, smo odšli v salon. Elsie je tu in tam prižgala nekaj sveč, ugasnila lestence in sedla za pianino. Elsie si je bila najela glasbenega učitelja v Dachauu, ko sem postal oficir.

Deset minut pred deseto sem svoj avto poslal k Hagemanovim in natanko ob desetih so se pripeljali Hageman z ženo in Pick z ženo. Nato se je odpeljal šofer še po Bethmanova, Schmidtova in po gospo Setzler. Ko so se vsi zbrali, sem služkinji rekel, naj gre po šoferja Dietza, da se bo pogrel v kuhinji.

Elsie je dame odpeljala v svojo sobo, gospodje pa so plašče odložili v moji pisarni. Potem sem jih povabil v salon na kozarček pijače. Tam smo počakali na dame. Govorili smo o dogodkih v Rusiji in Hageman je rekel:

»Ali ni čudno? ... V Rusiji se je pričela zima tako zgodaj... tukaj pa je pravzaprav še ni...«

Pogovor se je razvnel o ruski zimi in o naših operacijah, naposled smo vsi prišli do zaključka, da se bo vojna končala prihodnjo pomlad.

»Če dovolite,« se je spet oglasil Hageman, »vam povem, kako jaz gledam na te stvari... Za Poljsko je bilo treba eno pomlad... za Francijo eno... za Rusijo pa bo treba dve pomladi, ker je velika.«

Kako je slavček človeka pameti učil

Ujel je človek slavčka pa ga je hotel pojesti. A slavček mu pravi:

»Mene se ne boš najedel, človek. Izpusti me, pa ti dam tri dobre nasvete, ki ti bodo v stiski prav prišli.«

In človek je obljubil, da bo izpustil slavčka, če mu v resnici da tri nasvete. Pa mu da slavček prvi nasvet:

»Nikdar ne jej tega, kar ni dobro.«

In drugega:

»Nikoli ne žaluj za tistim, kar se ne more vrniti.«

In tretjega:

»Ne verjemi nespametnim besedam.«

Slišal je človek te tri nasvete in izpustil slavčka. A slavček je hotel preizkusiti, ali ga je človek razumel. Zletel je na vrh drevesa pa mu pravi:

»Ej, narobe si ravnal, da si me izpustil. Če bi vedel, kakšno bogastvo nosim v sebi, me nikoli ne bi pustil. Velik dragocen biser je v meni, če bi ga dobil, bi na mah obogatel.«

Ko je človek to slišal, mu je bilo strašno žal, skočil je kvišku, prosil slavca, naj se vrne. Slaček pa mu reče:

»Zdaj sem spoznal, da si bedak. Nisi poslušal kar sem te učil. In žal ti je za tistim, kar se ne more vrniti. In nespametnim besedam si verjel. Poglej, kako sem majčken. Kako naj bi se velik biser skrival v meni!«

In je odletel.

Nato so pričeli govoriti vsi vprek.

»Richtig!« je rekel Schimdt s svojim koničastim glasom. »Obsežnost! Edini sovražnik je obsežnost!«

Pick je rekel:

»Je pa Rusija tudi zelo primitivna.«

Bethman je na svoj koščeni nos posadil ščipalnik:

»Zato ni nobenega dvoma, kako se bo vojna končala. Čisto racionalno povedano, ena Nemčija je vredna deset Rusij. Da o kulturi sploh ne govorim!«

»S-seveda,« je zasopel Hageman, »vendar... če mi dovolite... bi imel še nekaj pripomniti...«

Smehljaj se je, dvignil roke in počakal, da je služkinja odšla.

»Pravijo, da imajo naši vojaki na okupiranem ozemlju... silne težave... glede seksualnih odnosov z ruskimi ženskami... Absolutno nič nočejo slišati... Lahko razume-te? ... Ali pa je potrebno dolgo prijateljstvo... Toda...«

»Zares nenavadno,« je rekel Bethman s kratkim nasmehom, ki mu je prišel naravnost iz grla, »namesto da bi bile počaščene...«

Prišle so dame, moški smo vstali in nato smo vsi skupaj posedli. Hageman je sedel zraven gospe Setzler.

»Če dovolite... Nocoj ste slamnata vdova... in izkoristil bom priložnost... ter vam malce podvoril, kakor se pravi...«

»Komandant je kriv, če sem slamnata vdova,« je rekla gospa Setzler.

In prijazno mi je požugala s prstom. Rekel sem:

»Nikakor ne, gnädige Frau, niti najmanj nisem kriv. Takšen je pač njegov turnus.«

»Pred polnočjo bo prav gotovo že tukaj,« se je oglasil Hageman.

Kmet in kmetija v industrijski družbi

Bodočnost je v kmečkih proizvodnih združenjih

To pot organizacije trga imenujemo v kmetijstvu verikalno integracijo. Ta pot pa more biti uspešna le, če temelji na horizontalni integraciji, na sodelovanju kmetov v proizvodnih skupnostih. Kmetijske proizvodne skupnosti, imenujejo jih tudi krožki, so podaljšana roka na eni strani med kmetom in trgov, na drugi pa med kmetom in kmetijskimi strokovnim in zadržnimi organizacijami. **Njihov nastanek, njihov razvoj in njihovo pospeševanje so eminentno važna naloga tako kmetov samih, kakor tudi agrarne politike industrijske družbe in**

celokupne gospodarske politike vsake države. Proizvodna združenja so najboljša, najenostavnejša in najcenejša pot k specializaciji kmetij in k njihovem gospodarskemu učvrščenju.

Zato so se pričele zadnja leta povsod v industrializiranem svetu širiti. Francija jim je že leta 1962 dala zakonito osnovo, po kateri jih podpira in finančno pospešuje. Proizvodne skupnosti se čedalje bolj uveljavljajo tudi na Holandskem in v Zahodni Nemčiji, Evropska gospodarska skupnost pa jih je določila za osnovni mehanizem svoje ag-

rarne politike in za regulacijo kmetijskih pridelkov ter za ureditev trga z njimi. Tudi v Avstriji imamo že nekaj zglednih primerov proizvodnih skupnosti, med njimi tudi Južnokoroški krožek za zrejo in pitanje prašičev v Pliberku.

Oblike teh skupnosti so raznolike, vse pa kažejo, da je mogoče z njimi

- sistematično uvajati v kmetijstvo rajonizacijo in specializacijo na tiste pridelke, za katerih pridelovanje so dani najboljše predpogoji,
- zboljšati in izenačiti kvaliteto ponujenege blaga,
- pri klavni živini in prašičih, perutnini in jajcih ponudbo kolikor toliko enakomerno razdeliti na celo leto in si s tem zagotoviti stalne kupce,
- vidno zboljšati cene za prodano blago in s tem povečati dohodek družine,
- optimalno izkoristiti razpoložljiva gospodarska poslopja,
- zmanjšati izdatke za kmetijske stroje in z njihovo primerno razporeditvijo v medsebojnem sodelovanju optimalno izkoristiti njihovo zmogljivost,
- očitno zboljšati oskrbljenost trga s kmetijskimi pridelki ter povečati možnost njihovega izvoza.

Vse to pa so momenti, od katerih imajo koristi tako kmetje kot celokupna industrijska družba, v kateri živijo. Z njimi je mogoče v skupni akciji omejevati nadaljno odseljevanje ljudi iz kmetijstva, ki postaja že škodljivo, z njimi bo postopoma odpravljena dispariteta pri dohodkih, s čemer bo po-

nehala tudi sedanja nevšečnost in negodovanje nad kmečkim kmetijstvom in njegovimi ljudmi. Po tej poti pa bo tudi na najcenejši način rešeno agrarno vprašanje kot socialno vprašanje 20. stoletja. Z njim bodo kmečki ljudje postali integralen del industrijske družbe in bo napravljen prehod od sedanjega individualistično-racionalističnega obdobja v integralno obdobje z razvrščeno socialno enakopravnostjo industrijske družbe.

Namesto zaključka

Za vse to pa je — samo po sebi razumljivo — potrebno primerno usposabljanje in nagovarjanje kmečkih ljudi, predvsem pa kmečke mladine. Potrebno je tako ustrezno osnovno strokovno in gospodarsko šolanje kmečkih fantov in deklet, ki mislijo ostati na kmetiji, kakor je tudi potrebno nadaljno izobraževanje z znanjem, da bodo tisti med njimi, ki bodo kmetje ostali, obvladali agrarno vprašanje tako na političnem kot na strokovnem, gospodarskem in trgovskem področju.

Velike spremembe na teh področjih zahtevajo velikega znanja in vsestranske sposobnosti, drugače si kmet ne bo mogel utrti poti do položaja v industrijski družbi, ki mu gre. Drugače bo tudi ob vsem razumevanju njegovih potreb in ob pospeševanju njegovega razvoja s strani družbe — do katerega mora slej ali prej priti — ostal tam, kjer je, njen neenak in drugovrstni član. Star kmečki pregovor pravi: konja lahko peljemo h koritu, toda piti mora sam. (Konec)

Z organizirano usmeritvijo kmetovanja do organizirane proizvodnje za trg

Vsaka proizvodna skupnost bo prišla lažje do svojega cilja, če bo najprej organizirano poenostavljeno kmetovanje kmetov določenega območja. Vsaka preusmeritev in poenostavitev kmetovanja pa je najcenejša in najbolj uspešna, če je izvedena v skupnosti. Najboljši dokaz te resnice so preusmeritvene skupnosti, ki so se zadnja leta razvile v naši deželi.

Oglejmo si primer preusmeritvene skupnosti Kienberg na Svinji planini. Ta skupnost zajema območje 90 kmetij in šteje 54 članov. Formalno je bila ustanovljena leta 1958, njeno delo pa sega še nazaj v leto 1954. Ustanovljena je bila kot Delovna skupnost gorskih kmetov, v organizirano usmeritev po zelenem načrtu pa je bila vključena leta 1961.

Skupno zajema površino 1300 ha, od tega 50 ha gozda in 800 ha kmetijske površine. Povprečna velikost kmetij: 17 ha skupne površine.

Nadmorska višina: 500 do 1100 metrov.

Leg: jugovzhodna, južna in jugozahodna s 25 do 60 % strmine.

PREUSMERITVENI UKREPI:

Skupnost je najprej zgradila 40 km glavnih kmetijskih cest in nato 60 km stranskih potov do kmetijskih in gozdnih zemljišč. Člani so k temu iz svojega prispevali 40 do 60 % skupnih stroškov ali 1500 do 2000 šilingov po hektarju površine. Elektrifikacija je bila izvedena leta 1956. Potem je sledila preusmeritev po naslednjem postopku:

- kemične analize zemlje, ki je slaborodna travica,
- gnojilni načrt,
- zboljšanje goveje črede (prehod na simodolsko pasmo in molzno kontrolo)
- poenostavitev rastlinske proizvodnje,
- ureditev poslopij in mehanizacije dela (le 1/3 kmetov ima traktor),
- organizacija transporta mleka do glavne zbiralnice in
- zboljšave v gozdu.

Po perusmeritvenem načrtu so potrebne investicije znašale 33.000 šilingov po hektarju reducirane kmetijske površine, po kmetiji pa 362.940 šilingov. Skupni obseg preusmeritvenega načrta je znašal 17,4 milijona šilingov in je bil do konca leta 1965 realiziran s 13,2 milijona šilingov.

| Uspeh preusmeritve koncem leta 1965: | 1958 | 1965 |
|---|------------|------------|
| poraba mineralnih gnojil v šilingih po ha | 174.100 kg | 582.000 kg |
| na njivah žita | 210.— | 704.— |
| površina silokoruze | 46 % | 15 % |
| krmnina površina na odraslo govedo | 3 ha | 27 ha |
| molznost krav v povprečju | 108 arov | 68 arov |
| | 2390 kg | 3493 kg |

Do konca 1965 je bilo zgrajenih 2294 kubičnih metrov silosov in 3709 kubičnih metrov gnojničnih jam. Na odraslo govedo je odpadlo tedaj 6,2 kubična metra silosnega prostora in 3 kubične metre prostora v gnojničnih jamah. Na 10 ha reducirane kmetijske površine dela le še 1,6 oseb.

Vsi včlanjeni kmetje imajo vpeljeno knjigovodstvo. Iz njega je razvidno, da se je med letom 1958 in 1965 kmetijski bruto donos povečal za 127 %, dohodek na delovno silo za 92 %, kmetijski dohodek pa za 86 %.

V letu 1965 je 9 članov že preseglo molznost 4000 kg na kravo in leto, rekord pa je bil dosežen s 4700 kg. Tržna proizvodnja mleka v skupnosti je od 300 litrov dnevno narasla na 2200 litrov dnevno.

Bistvo in glavne naloge proizvodnih združenj

Glavne naloge proizvodnih združenj kmetov naših krajev so prave in opitanje kvalitete dobrih in izenačenih goved in prašičev, razdelitev njihove ponudbe, ki bo odgovarjala povpraševanju na trgu tekom leta, in kooperacija z industrijo mesnih izdelkov. Če ne izpolnimo teh nalog, bo naša usmeritev na govedorejo in prašičerejo še naprej tvegana in z njo ne bomo dosegli cilja, ki ga lahko dosežemo: zboljšanje našega kmetijskega dohodka in olajšanja dela kmečke družine.

Kvaliteto naših goved in prašičev moremo najhitreje zboljšati v proizvodnih združenjih ali krožkih. V tem pogledu morajo krožki ali združenja skrbeti za organizirano

- izenačenje kvalitete živali s strani krmljenja,
- izenačenje kvalitete živali s strani plemenjakov in
- izenačenje kvalitete živali s strani mater,

potem tudi organizacija ponudbe in pogodbeno sodelovanje z mesno industrijo ne bo več težavna.

Pri izpolnjevanju ravnokar omenjenih treh nalog se morajo proizvodni krožki posluževati kmetijske pospeševalne službe in kmetijskih organizacij, pri kooperaciji z mesno industrijo pa morajo biti najtesneje povezani z zadržno organizacijo, ki imajo v deželi tako tovarno krmnih mešanic, kakor oddelek za promet z živino in lastno tovarno mesnih izdelkov. Te tri zadruženjske ustanove imajo za tovrstna prizadevanja veliko razumevanja in jih tudi dalekovidno podpirajo. Proizvodnim krožkom pomagajo z brezobrestnim kreditiranjem potrebnih krmnih mešanic za dobo 4 mesecev, zadnje čase pa pomagajo tudi oskrbi ustreznih plemenjakov, zlasti merjascev. Poleg tega garantirajo pravočasni odkup in — kar je bistveno — plačilo prevzetih živali po kvaliteti opitanosti in klavnosti.

Vsaka taka skupnost pa bo svoj namen in cilj dosegla le, če bo zrasla iz vrst kmetov samih. Le tako bo prišlo do zavestnega dela vseh članov za skupni cilj in le tako bo uspešno napravljen korak kmečkih ljudi, ki ga morajo v pogojih industrijske družbe čim prej napraviti.

Elsie in gospa Müller sta ponujali sendviče in osvežujočo pijačo, ko pa so se pogovori začeli zatikati, je gospa Hageman sedla za pianino, gospodje so odšli po svoje instrumente, ki so jih pustili v moji pisarni, in pričeli so igrati.

Čez eno uro so naredili premor, Elsie in gospa Müller sta razdelili slaščice, razvil se je pogovor o glasbi in Hageman se je lotil anekdot o velikih komponistih. Ob pol dvanajstih sem gospo Müller poslal prebuditi otroke in kmalu nato sem jih opazil za velikimi steklenimi vrati, ki so salon delila od jedilnice. Posedli so okrog mize. Njihovi obrazi so bili slovesni in zaspani hkrati. Nekaj časa smo jih gledali skozi zavese na vratih in gospa Setzler, ki ni imela otrok, je rekla z ganjenim glasom: „Ah- Kako so ljubki!“

Ko je manjkalo deset minut do dvanajste, sem stopil po otroke. Prišli so v salon in zelo spodobno pozdravili goste. Služkinja in Frau Müller sta prišli s pladnjem, polnim visokih čaš in z dvema steklenicama šampanjca. — „Za šampanjec se moramo zahvaliti Hagemanu,“ sem rekel. Dvignil se je vesel smeh in tudi Hageman se je okroglo smehljala.

Ko je imel vsak svojo časo, smo vstali. Elsie je ugasnila lestenec in razsvetlila jelko. V polkrogu smo stali pred božičnim drevescem in čakali polnoč. Zavladala je tišina, vse oči so bile upre v goreče zvezdice na jelki, in začutil sem, kako se je moje levce dotaknila neka majhna roka. Bil je Franz. Sklonil sem se k njemu in rekel, da bo kmalu postalo zelo hrupno, ker bodo peli vsi hkrati.

Nekdo se je nalahno dotaknil moje roke. Obrnil sem se. Bila je Frau Müller. In čisto potihoma mi je rekla: „Kličejo vas k telefonu, Herr Kommandant.“ — Franzu sem rekel, naj stopi k mami, in odmaknil sem se od skupine. Frau Müller mi je odprla vrata salona in izginila v ku-

hinjo. Zaprl sem se v svojo pisarno, odložil čašo na mizo in vzel v roke slušalko.

„Herr Sturmbannführer,“ sem zaslišal neki glas, „tukaj Untersturmführer Lueck.“

Glas je bil addaljen, a zelo razločen.

„No, kaj je?“

„Herr Sturmbannführer, sporočiti vam moram neko težko novico.“

In nestrno sem ponovil:

„No, kaj je vendar?“

Za hip tišina, potem je glas v daljavi povedal:

„Obersturmführer Setzler je mrtev.“

„Kako?“

In glas je ponovil:

„Obersturmführere Setzler je mrtev.“

„Res prav slišim? Mrtev da je?“

„Ja, Herr Sturmbannführer.“

„Ste obvestili taboriščnega zdravnika?“

„Prav to je tisto, Herr Sturmbannführer... Ne vem, če ga smem...“

„Tako pridem, Lueck. Počakajte me pred vhodnim stolpom.“

Odložil sem slušalko, stopil v vežo in odprl vrata kuhinje. Dietz je vstal. Služkinja in Frau Müller sta me začudeno gledali.

„Greva, Dietz!“

Dietz si je pričel oblačiti plašč. In rekel sem:

„Frau Müller...“

Pomignil sem ji, naj gre z mano. In stopila je za mano v pisarno.

„Frau Müller, pri priči moram oditi v taborišče. Ko bom odšel, obvestite ženo.“

„Ja, Herr Kommandant.“

Zaslišal sem Dietzove korake v veži. Pripasal sem si pas, si oblekel plašč in posadil na glavo kapo. Frau Müller me je gledala.

„Stabe novice, Herr Kommandant?“

„Ja.“

Odprl sem vrata pisarne in se obrnil.

„Diskretno jo obvestite.“

„Ja, Herr Kommandant.“

Prisluhnil sem: v salonu je še vedno vladala tišina.

„Zakaj pa ne pojejo?“

„Verjetno čakajo vas, Herr Kommandant.“

„Recite ženi, naj me ne čakajo.“

Brž sem šel čez vežo, se spustil po stopnicah pred hišo in skočil v avto. Snežili je prenehalo, zrak je bil leden.

„Birkenau.“

Dietz je odpeljal. Malo preden sva se približala vhodnemu stolpu, sem prižgal svetilko pod stropom avtomobila. Straža je odprla dvojna vrata iz bodeče žice in medtem ves čas živčno pogledovala proti stražarnici. Zaslišal sem krohotajne in pretlgane petje.

Iz sence je stopila orjaška postava Luecka. Namignil sem mu, naj sede v avto.

„V komandi je, Herr Sturmbannführer. Ko sem...“

Položil sem roko na njegovo laket in utehnil je.

„Komanda, Dietz!“

„Opravičujem se zaradi stažarnice,“ je rekel Lueck.

„Mislim, da bi lahko... Seveda pa so ga polomili...“

„Ja, ja...“

Pri poveljniškem poslopju sem izstopil in rekel Dietzu, naj me počaka pri vhodnem stolpu. Odpeljal je in obrnil sem se k Luecku.

„Kje je?“

„Odvlekel sem ga v njegovo pisarno.“

(Se nadaljuje)

Anekdote

Neki mladenič se je pogovarjal s filozofom Edvardom Hartmannom. „Mladenič, povejte mi, kaj berete, pa vam bom povedal, kdo ste!“ mu je rekel filozof. „Hm, berem Aristotelova, Platonova, Voltairova, Nietschejeva, Heglova dela...“ se je pohvalil mladenič, filozof pa mu je popolnoma mimo dejal: „Vi ste čisto navaden lažnivec!“

Igor Stravinski je nekega dne jedel puding, pri čemer je neznansko mrščil čelo. Žena, ki ni opazila njegovega zmrdivanja, ga je vprašala: „Kako ti diši puding! Recept sem slišala po radiu ter sem sklenila, da ga preizkusim.“ „Aha,“ je menil slavni komponist, „ko jutri bom radio odpovedal.“

Neka izredno lepa ženska se je pogovarjala z italijanskim pisateljem Manzzinijem. „Sem zelo iskrena. Vsakdo lahko bere v moji duši kakor v odprti knjigi,“ se je pohvalila. „Jaz imam rajši vaše platnice,“ ji je odgovoril pisatelj.

Winston Churchill je nekaj obiskal znanega časopisnega magnata Hearsta, ki mu je pokazal neke svoje amaterske slike. Churchill, ki je bil, kakor je znano, tudi sam amaterski slikar — in sicer prav dober slikar — je Hearstove slike dolgo časa ogledoval in naposled rekel: „Vaše slike so prav lepe, da bi pa lahko postali zares dober slikar, bi morali biti nekoliko revnejši...“

Znameniti pianist Arthur Rubinstein ni sorodnik bankirja Sergija Rubinsteina, a njune življenjske poti so se pogosto križale. Ko je bil pianist še samec, je živel precej časa v pariškem hotelu „Majestic“. Na naslov: Rubinstein, Majestic, Paris je prihajalo mnogo brzojavk, ki jih je zaradi nepopolnega imena uprava dostikrat izročila nepravemu.

Nekega dne je prišel Sergij Rubinstein s kupom brzojavk k Arthurju in mu rekel: „Mojster, lepo vas prosim: prepričajte mojo ženo, da ne poznam nobene Marije v Benetkah, nobene Elze v Pragi in nobene Margarete v Bukarešti!“

„Prav rad,“ je odvrnil pianist in prav tako izročil soimenjaku sveženj brzojavk, „vi pa zato dopovejte mojim sorodnikom, da nimam treh milijonov dolarjev v neki ameriški banki in še 20 milijonov frankov v neki švicarski banki.“

Nekega večera, nekako leto dni po smrti njegove žene Emme je stara Charlieja prebudilo brnenje avtomobila, ki je vse hitreje prihajal bliže. Nato je sledilo nekaj, da je starcu zledenela kri v žilah. Da, to je bilo smrtno hropenje njegovega psa Sama, ki je ob tem času pred spanjem odšel iz hiše.

Starec je pozabil obuti copate in bosonog odhitel iz hiše. Sam je nepremično ležal dva metra od ceste. Na travi so bili videti sledovi avtomobilskih gum. To je pomenilo, da je psa nekdo namenoma povozil.

Dvignil je mrtvega psa. — Kaj se je zgodilo, Sam? je jeoljal starec. — Edino dobro bitje, ki sem ga imel. Ali si me tudi ti zapustil?

Starec je uvidel, da je vse zaman, njegovo tarnanje in njegove solze. Spomnil se je prve svetovne vojne, ko je bil najmirnejši in najstarejši prostovoljec v četi in so mu vsi pravili očka. Ko je nekega dne padel najmlajši vojak v četi, je očka domala izgubil glavo, se še istega večera prebil prek sovražnikovih prednjih črt in se junaško maščeval za smrt mladega tovariša. Takšen je bil še zdaj. Za jok bo še dovolj časa, je razmišljal, ko je nosil pasje truplo v hišo.

— Našel jih bom, Sam. Samo počakaj in videl boš, kako mi bodo to drago plačali, — je govoril na glas in položil mrtvega psa v naslonjač pred televizorjem.

Charlie je živel v ulici, ki ni vodila nikamor. Za njegovo hišo so bile v ulici samo še tri hiše. V eni od garaž teh hiš bo prav gotovo našel avto, ki je povozil njegovega psa. Avto mora biti še topel. Ni mu bilo treba hoditi po cesti, šel je po bližnjici. Poznal je vsak pedenji zemlje, ker je bila nekaj njegova. Charlie je bil takrat premožen človek.

Naglo je stopal skozi hladno noč in se nagonsko izogibal kamenju in grmovju, ki ga ni videl. Rak mu je vzle njegovo Emmo in proti temu ubijalcu je bil brez moči, toda ubijalce tega večera bo našel.

Avtomobil v prvi garaži je bil hladan. Motorja mu ni bilo treba niti potipati, ker je bilo vse naokrog tiho. Ne, Samovega ubijalca tu ne bo našel.

Niso niti Bergerjevi, je pomislil, ko se je približal drugi hiši. Tam je živel miren zakonski par, ki njegovega psa gotovo ne bi storil nič žalega, vendar je le stopil v garažo, da se prepriča. Da, motor je bil hladan. Odpravil se je do tretje hiše. Toda zakaj bi iskal pri tej hiši, ko je točno vedel,

da lastnika že nekaj mesecev ni v Ameriki in je njegova hiša prazna.

Ko je prišel bliže, je videl stati v senci dreves vozilo. To je bil star avtomobil, in ko se mu je približal, je slišal, kako neka senca ob avtomobilu govori drugi:

— Hiša je vsega polna, Eddie, in nikogar ni v njej.

— No, Joe, zakaj bi delal v mlekarni, če ne bi vedel, kdo je v mestu in koga ni. Mar misliš, da za nekaj ušivega denarja, ki ga prejmem, tako vem, kdo je odsoten in koliko časa ga ne bo. Pozneje je vse lahko. Če me boš poslušal, bova imela posla čez glavo, nato pa bova izginila iz mesta.

— To je zares slepa ulica, — se je ponovno oglasila prva, nekaj višja

CORRY FORD:

Nevarna podobnost

Ne vem zakaj, toda ljudje me vedno zamenjujejo z drugimi. Celó čisto neznaní ljudje me trepljajo po ramenih in vzklikajo: „Zdravo, stari moj George!“ Potem stopijo za korak nazaj, me premerijo od pet do glave in se opravičujejo: „Oprostite, ampak podobni ste Georgeu kot jajce jajcu!“

Tako se mi dogaja, kamorkoli grem. Stevardese v letalih mi vedno polagajo na kolena tuje plašče in potem pravijo: „Misliš, da ste vi tisti, ki sedi poleg vas.“ Leta in leta že zahajam v isti klub, pa me vratar še vedno nagovarja z „gospodom Forbishem“ ali pa me opozarja, da moram nositi špecerijo za kuhinjo skozi vhod za služinčad. Celó živali si z menoj niso čisto na jasnem. Pred nekaj dnevi me je skušal pes mojega prijatelja na vsak način ugrizniti v nogo. „Prepričan je, da si naš pismonoša,“ mi je veselo pojasnjeval prijatelj. Kaže, da so mi drugi ljudje bolj podobni kot jaz njim.

Vendar se mi redko pripeti, da bi me zamenjali s kako imeniito osebnostjo. Navadno se izkaže, da sem živa podoba kakega daljnega sorodnika iz Omaha, ki ni prav posebno bister, ali pa gola kopija Herberta Liffingwella iz Monclaira, ki so ga aretirali zaradi poverbe.

Res pa je, da moja podoba ne ostane ljudem v spominu predolgo. Kadar na cesti navdušeno pozdravljam dolgoletne prijatelje, me navadno premerijo s praznim pogledom. „Ah, saj res... glej, glej, glej!“ mrmrajo potem, ko jim podam rako in na obrazu jim vidim, kako se trudijo, da bi našli mesto v svojem spominu. „Kako je kaj, a?“ pravijo potem, dvomeč o moji eksistenci.

Ali pa recimo, da stopim v polno veleblagovnico, da bi si kupil srajco. Prebijem se do prodajne mize, s

senca. — Mrtva kakor pes, ki si ga tako mojstrsko povozil.

— Ni bil ne prvi ne zadnji. Ko ga ujameš med žarometi, se pes popolnoma zmede. Čaka samo, da ga zadeneš, in konec.

Charlie je ju je spoznal, ko sta stopila iz sence. Eddie je delal v mlekarni, a drugi, višji, v samopostrežnici.

Zdrznil se je, ko je zaslišal Eddiejev glas: — Zakaj si vzela orožje, Joe? Saj sem ti povedal, da ne bo nikogar.

— Tako je bolj varno. Kdo ve, ali ni ostal še kje kak pes, ki ga ni mogoče doseči z avtom?

Charlie je postal in pričel razmišljati. Torej je našel ubijalca svojega psa in prejela bosta zasluženó kazen. Ne bo ju prijavil policiji, sam se bo maščeval. Tako se je zaklel in počasi odšel domov. Ni šel več v posteljo, ampak je prebil ostanek noči v naslonjaču pred televizorjem.

Ko se je naslednje jutro odpravil v mesto, je že imel v glavi točen načrt. Odšel je naravnost v banko in

KATHERINE ROBINSON:

Mož beseda

glasno, da so ga mogli vsi slišati, zahteval izplačilo denarja, ki ga je imel na svojem računu. — Vse do zadnjega centa, — je rekel.

Se preden so mu odšteli denar, je že vse mestece vedelo, da je Charlie dvignil ves svoj denar v banki.

Iz banke se je odpeljal naravnost do mlekarni in kupil eno od tistih kovinskih posod, ki so jih uporabljali za dostavo mleka. Sicer jih je imel doma precejšnje zalogo, toda hotel je, da bi Eddie izvedel o tem nakupu.

— Poslušaj, Tupp, — je pripovedoval prodajalcu, — toliko bank so že izropali, zato ne želim, da bi moj denar kdo ukradel. Vzel sem vse do zadnjega centa. To je denar, ki sem ga prejel za prodano zemljišče. Tam ga bom tudi varno skrnil.

Tupp ga je poskušal odvrniti od te namene in ga je prepričeval, da je za starca nevarno imeti denar pri sebi. Toda vse je bilo zaman.

Nato se je Charlie odpravil v samopostrežnico, kupil nekaj baterij in ponovno pripovedoval svojo zgodbo. Medtem ko je govoril, je pozorno opazoval Joeja, kako je njegove besede napeto vlekel na uho.

— Vse se razvija po moji želji, — je pomislil Charlie, ko se je odpeljal domov. Bil je zadovoljen s seboj in s svojimi igralskimi sposobnostmi. — Zvečer bom o tem pripovedoval Emmi in Samu, se je glasno pogovarjal sam s seboj.

Ko je prišel domov, je odšel v shrambo. Iz nekega kota je privlekel zavitek z dinamitom, ki ga je bil kupil, ko je na zemljišču razstreljeval skale. To je delal sam, saj je bil med vojno pri tehnični četi.

— Vedel sem, da bom to še kdaj potreboval, si je mislil, ko je odšel nazaj v sobo in se takoj lotil dela.

Del električnega stikala je pritrldil na notranji pokrov mlečne posode ter ga z žicami povezal z dinamičnimi palčicami in baterijami. Med delom je čutil, kako mu je srce močno razbijalo. Vendar ni hotel prenehati, da bi vzela kapljice za srce. Odkar mu je umrla žena, jih ni več jemal.

Do večera je vse delo končal. Nato je odšel na bližnje zemljišče in pričel kopati jamo. Najprej je položil vanjo zaboj z mrtvim Samom in nato nad zabojem pozorno namestil mlečno posodo. Zatem je vse prekril z zemljo. Tega dela ni opravlil posebno pazljivo, nalašč je pustil sledovetako da se je videlo, kje je kopal. Za 74-letnega starca z oslabelem srcem je bilo vse to precej naporno.

Lopato je pustil pred hišo in odšel v sobo s televizorjem.

— Vse v redu, Emma, je govoril na glas. — Nisem tako bedast, kakor mislijo. Ti veš, da ne želim, da bi toliko denarja propadlo. Vse do zadnjega centa sem poslal inštitutu, ki dela poskuse z zdravili. Morda bom s tem pomagal rešiti druge pred boleznijo, ki je pobrala tebe.

Naenkrat je umolknil. Slišal je brnenje bližajočega se avtomobila. Ni se hotel skriti. Če bosta prišla in vprašala kje ima denar, ne bo dovolil, da bi ga mučila. Čutil je, kako mu življenjske sile pešajo, slišal je korake in zatem Joejev glas:

— Pobriganj se za starega, Eddie, in poglej, kaj se je zgodilo. Ali je mrtev ali pa se je samo potuhnil?

Nato koraki in glas iz bližine:

— Stari je že na poti na drugi svet. Odlično, to nama poenostavlja delo.

— Torej morava samo najti denar. Kako ga bova prisilila, da spregovori. Eddie?

— Zares si bedak! Ali nisi opazil, da je kopal pod drevjem?! Denar naju čaka, morava ga samo izkopati.

Slišal je korake, ki so se oddaljevali, in udarce lopate. Slišal je tudi, kako je lopata udarila na posodo.

Naenkrat je zagrmela silna eksplozija, nato pa je bilo zopet vse tiho.

Zadnje, kar je slišal, je bilo lajanje psa v daljavi...

TODOR DANAILOV:

Zakonca Gančev Ivan in Lalka sta bila na koncertu.

— Kako čudovita simfonija! je pomislil Gančev. — Treba bi bilo večkrat takole na koncert. Tudi Lalka ima rada glasbo.

Lalka, oblečena v črno večerno obleko z blečičo broško iz umetnega kamenja, si je podpirala glavo in zatopljena poslušala čudovito glasbo.

Toda nenadoma ji je v ušesih zazvenela neka druga glasba. Toliko da se ni onesvestila. Najraje bi bila zgrabila črnolasko žensko, ki je sedela poleg njenega moža.

— Nesramnica! je vsa iz sebe v mislih siknila Lalka. — Rada bi odkrito koketirala z mojim možem, v moji prisotnosti? Glej, kako bulji v njega! A on... jo tudi gleda. Najbrž se že dolgo poznata... Ljubosumna žena ni več odtegnila pogleda od črnolase sosedice.

Mlada simpatična ženska, ki je sedela poleg Ivana, je v resnici obrnila glavo proti njemu. Od časa do časa je celo kimala, kakor da mu namiguje.

Orkester je prenehal igrati, v dvorani so se prižgale luči in odprla vrata.

Lalka je nervozno vstala in ne da bi karkoli rekla odhitela proti izhodu.

— Lala, greš v bife? je vprašal Ivan in stopil za njo.

Lalka se je naglo obrnila in jezno vzkliknila:

— Lahko ostaneš! Zdi se mi, da te motim...

Vzela je plašč iz garderobe in se napotila proti domu.

Nenadoma je obstala.

— Kaj pa če se že dolgo poznata? Kaj če bosta skupaj odšla s koncerta in jo bo spremljal? Ne, tega ne bom dopustila. Vrnila se bom in ju zasledovala. Ko bom vse videla, bom zjutraj pobrala svoje reči in ga zapustila... Nisem pokorna ovčica, ki bo vdano prenašala vse njegove nesramnosti.

In se je počasi vrnila.

Ko je prišla do koncertne dvorane, je občinstvo že odhajalo skozi osvetljena vrata v temo jesenske noči. Nenadoma je Lalka stopala proti njej; nebotje je obstala ko vkopana.

— To je ona! Ona je! In brez nje-ga. Najbrž bi rada stvar zakamuflirala. Ivan jo bo počakal v kakšni temni ulici.

Črnolaska je mirno šla po pločniku proti Lalki. Ni vedela, da bo padla naravnost v roke razjarjene tigricice.

Ta ni niti hotela čakati, da bi se ji žrtev povsem približala, ko se je v dveh skokeh znašla pred njo in pričela kričati:

— Oprostite, državljanka... vi... že dolgo poznate mojega moža?

— Prosim? Kakšnega moža? Ne razumem...

— Tako! Zdjaj me boste imeli še za norca? Povedala vam bom. Tistega, ki je na koncertu sedel poleg vas in ste z njim ves čas koketirali...

— S kom sem koketirala?

— Prav z njim.

— Motite se, jaz sem poslušala glasbo.

— Zakaj ste potem obračali lice proti njemu? Zakaj ste gledali v njega in ne proti odru?

— A, tako, se je pričela smejeti »zapeljivka«. — Zaradi tega ste ljubosumni?

— Zdjaj se boste še smejali?

— Zakaj se ne bi smejala?

Črnolaska je odstranila šop las in pokazala Lalki desno uho.

— Na to uho skoraj nič ne slišim, je rekla, — zato sem se morala obrniti, da bi poslušala z zdravim. Ali zdaj razumete?

Lalka ni vedela, kdaj se je znašla na drugi strani ulice. Ko je prišel Ivan, se ga je oklenila in odšla z njim.

Uzbekistansko glavno mesto Taškent

lani razdejanje po potresu — letos mesto gradbišč

Ko je lani aprila potres razdejal uzbekistansko glavno mesto Taškent, je bila bilanca materialne škode ogromna: uničenih je bilo okoli 85.000 stanovanj ali 2.000.000 kvadratnih metrov stanovanjske površine; streho je začasno zgubilo 70.000 družin; razdejanjnih je bilo 220 otroških vrtecov, 181 šol ter 200 ambulant in bolnišnic. Do letošnjega aprila so v Taškentu zabeležili še 700 nadaljnjih potresnih sunkov, vendar so največ razdejanja povzročili sunki med 26. aprilom in 10. majem lanskega leta, ko je mestno središče dva tedna "jahalo na podivjani kameli", kakor v prisposobi opisujejo Uzbeki to strašno katastrofo.

Od takrat je minilo dobro leto in kako je zdaj v Taškentu, ki je z 1,2 milijona prebivalci peto mesto v Sovjetski zvezi?

Vse mesto je velikansko gradbišče. Pod nebo štrlijo gozdovi žerjavov, in sicer ne samo v središču, kjer rastejo iz tal upravne zgradbe, marveč tudi v obrobni četrtih, kjer neposredno pomaga vseh 15 sovjetskih republik in posebej še velika mesta, kot so Moskva, Leningrad in Kijev. To je graditev na tekočem traku; vrstne hiše iz gradbenih elementov rastejo skoraj tako hitro, kakor otroci doma sestavljajo hišice iz kock.

Doslej so zgradili že polovico razdejanega stanovanjskega prostora. Nastajajo nova potrošna središča, lepša kot prej. Novi Taškent bo zeleno mesto; v zelenju bo polovica mestne površine. Izginila bo meja med uzbekim in ruskim mestom, v starem delu bodo ohranili samo tisto, kar je arhitektonske-

ga in zgodovinskega pomena, vse drugo bodo nadomestile stavbe z mnogo stekla in barve. Vse stavbe — stanovanjski bloki bodo imeli do devet, vladne stavbe pa do 20 nadstropij — bodo grajene tako, da bodo kljubovale potresnim sunkom. Urbanisti pravijo, da bodo v dveh do treh letih zgradili pred potresom varno mesto s 5,6 milijona kvadratnimi metri stanovanjske površine.

Mesta v Sloveniji

V Sloveniji živi v mestih dobra tretjina vsega prebivalstva.

Ob koncu lanskega leta je imela Slovenija dve mesti z nad 100.000 prebivalci, in sicer Ljubljano s 190.000 in Maribor s 110.000 prebivalci. Na tretjem mestu je bilo Celje s 33.000 prebivalci, medtem ko jih je imel Kranj 25.000.

Nad 10.000 prebivalcev je imelo pet slovenskih mest: Trbovlje 16.500, Jesenice 16.000, Koper 14.100, Nova Gorica 10.900 in Novo mesto 10.700. V naslednji skupini so bila mesta Ptuj (9.400), Murska Sobota (8.400), Izola (8.000), Kočevje (6.700), Idrija (6.100), Škofja Loka (6.500), Kamnik (5.950), Piran (5.800), Postojna (5.400) in Slovenska Bistrica (5.000).

Nekatera druga slovenska mesta so imela naslednje število prebivalcev: Slovenj Gradec 4.700, Bled 4.500, Ilirska Bistrica 3.900, Ajdovščina 3.650, Brežice 3.150, Lendava 2.750 in Tolmin 2.300.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 10.00, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmetijska oddaja — 6.05 Pregled sporeda — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinjne — 11.00 Roman v nadaljevanjih — 12.45 Oddaja za podelitelje — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Razglesi — 15.00 Posebej za vas — 16.00 Glasba zate — 16.55 ulturna poročila — 18.30 Odmev časa — 19.00 Sport in glasba — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 16. 9.: 6.05 Oddaja zbornice za kmetijske delavce — 8.05 Domači vrh — 8.45 Domača književnost — 11.00 Naša lepa domovina — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Človek kot ti in jaz — 16.00 Iz vseh dežel zveni — 16.30 Pogovor z gostom — 17.00 Pisano sobotno popoldne — 18.20 Glasba za delopust — 19.30 Srečevališče — 20.20 Koncert orkestra Radia Dunaj.

Nedelja, 17. 9.: 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Smejati se je znalo, pripovedka — 11.00 Koncert v zelenem — 12.45 Ogladalo mesnega gledališča — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Krizem po svetu, križem skozi čas — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Nič kot veselje z glasbo — 19.00 Nedeljski sport — 20.10 Africano, slušna igra — 21.15 Kakor je pripravil prospekt.

Ponedeljek, 18. 9.: 8.15 Pet minut med vratmi, monolog — 8.45 Srbska narodna glasba — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 17.00 Big-Band-Story — 18.00 Dobra pesem, dober zvok — 19.30 XY va vse — 20.20 Iz zgodovine koroškega turizma — 21.15 Iz knjige za goste — 21.45 Zveneči prt.

Torek, 19. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Rad la imam — 15.45 Koroška pesništva — 17.00 Zabavni koncert avstrijskih komponistov — 18.00 Cetrt ure deželna vlada — 18.15 Koroška avto- in motorevija — 20.20 Smrt nočnega čuvaja, slušna igra — 21.35 Glasba za pihalne orkestre.

Sreda, 20. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Nasobem — 15.45 Predstavljamo vam — 17.00 Zlata rokodelstvo — 18.00 Cetrt ure deželnega mladinskega sekretariata — 18.15 Vzgoja kot prilagoditev na duh časa — 19.30 Srečevališče — 20.20 Koncert radijskega simfoničnega orkestra iz Berlina.

Cetrtek, 21. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Ni lepšega življenja — 17.00 Dunaj ima vedno sezono — 18.00 Kmetijska oddaja — 18.15 Pesmi v narečju — 19.30 XY va vse — 20.20 Vedno ni palete — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja.

Petek, 22. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Poletne zvezde, pripovedka — 17.00 V spomin Karla Eisela — 18.00 Umetnostna kritika — 18.10 Koroške pihalne godbe — 20.20 Začinjena pojedina.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.
Dnevne oddaje: 6.40 Jutranja opozovanja — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Razglesi — 16.30 Koncertna ura —

PEČI in
ŠTEDILNIKI
v največji izbiri

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobri vas - Eberndorf
A 9141 tel. (0-42-36) 281

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 237,1 — 257 — 212,4 m.
UKV frekvence 88,5 — 90,1 — 92,1 — 94,1 — 96,4 — 96,5
97,7 — 98,9 MHz.

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.30.

Dnevne oddaje: 5.15 Svetujemo vam — 5.30 Dokler ne kupite časopisa — 6.15 Napotki za domače turiste — 6.25 Informativna oddaja — 6.15 Danes za vas — 7.05 Telesna vzgoja — 7.45 Pregled sporeda — 7.50 Oddaja za ženo — 8.05 Glasbena matineja — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila — 13.30 Priporočila vam — 16.00 Vlak dan za vas — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.15 Glasbena razglednica.

Sobota, 16. 9.: 9.25 Fokstrat in kastanjole — 9.45 Iz albuma skladb za mladino — 10.15 Dopoldanska parada koncertnih instrumentov — 11.20 Narodne in zabavne višje — 12.10 Igrajo violončelisti — 12.40 Pri belim konjičku — 14.05 Melodije za dober tek — 15.40 Odlomek iz opere Car Sultan — 17.35 Igramo beat — 18.15 Igrajmo in zapojmo — 18.50 S knjižnega trga — 20.10 Domenico Savino z Rimskim simfoničnim orkestrom — 20.30 Korporala se drži smola, radijska igra — 21.15 Pokaži, kaj znaš — 22.10 Oddaja za naše izseljenke.

Nedelja, 17. 9.: 7.30 Za kmetijska proizvajalce — 8.05 Rožencvet, otroška igra — 9.05 Voščila — 10.00 Se pomnila, tovariši — 10.45 Nedeljski mozaik lepih melodij — 12.05 Voščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50 Igrajo domači ansambli — 14.30 Humoreska tedna — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.30 Goljufa, igra — 19.05 Glasbena razglednica — 20.10 V nedeljo zvečer — 22.15 Serebnadi večer.

Ponedeljek, 18. 9.: 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Gasparone in Poljska kri, opereli — 10.35 Bolni otrok, podlistek — 11.20 Melodije za vas — 12.10 Violončelist Ciril Škerjanec in klarinetist Igor Karlin — 12.40 Poje Koroški oklet — 14.35 Voščila — 15.40 Moški zbor iz Ribnice na Dolenjskem — 17.05 Operni koncert — 18.15 Slovenske zabavne melodije — 18.35 Mladinska oddaja — 20.10 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe — 21.00 S festivala Ohridsko poletje.

Torek, 19. 9.: 9.25 Z znamenitimi basisti — 10.15 Jugoslovanski ansambli in orkestri — 11.20 Slovenska zborovska in narodna glasba — 12.10 Operetna in lahka glasba — 12.40 Vzhodnonemški pihalni ansambli — 14.05 Ritmi in melodije — 15.45 V terek navsedenje — 17.05 Iz naših koncertnih dvoran — 18.15 Domače pesmi in napavi — 18.50 Na mednarodnih križpoljih — 20.10 Kltura, orkester in klavir — 20.30 Lov na čarovnico, radijska igra.

Sreda, 20. 9.: 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 10.15 Tenorist Milja Gregorac — 10.45 Človek in zdravje — 11.20 Od melodije do melodije — 12.10 Flavist Boris Campa — 12.40 Čez zelene trate — 14.35 Voščila — 15.40 Odlomki iz opere Pri Szekeleyskih predcih — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Iz priljubljenih operel — 18.45 Naš razgovor — 20.10 Devica Orleanska na grmadi, dramski oratorij — 21.30 Simfonične etude Roberta Schumana.

Cetrtek, 21. 9.: 9.25 Kitajska pripovedka, baletna suita — 9.45 Prepir v orkestru, galsbena pravljica — 10.15 Naši solisti v Puccinijevih operah — 11.20 Zabavni orkester Vzhodnonemškega radia — 12.10 Iz liričnih skladb Edvarda Griega — 12.40 Slovenske narodne — 14.05 Od melodije do melodije — 15.40 Zbor Michiganske univerze v ZDA — 17.05 Cetrtkov simfonični koncert — 18.15 Turistična oddaja — 20.10 Cetrtkov večer — 21.00 Literarni večer.

Petek, 22. 9.: 8.55 Pionirski tednik — 10.15 Skladatelj Danilo Svava — 10.35 Bolni otrok, podlistek — 11.20 Zabavni orkestri in zbori — 12.10 Medjimska rapsojida in kolo — 12.40 Tuje pihalne godbe — 14.35 Voščila — 15.40 Zabavni zbori — 17.05 Koncert pa željah poslušalcev — 18.15 Zvočni razgledi — 18.45 Kulturni globus — 20.10 Zbor slovenske filharmonije — 20.28 V ritmu današnjih dni — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

RADIO TRST

oddaja na valu 306,1 m ali 980 Kc/sek.

Frekvenca 98,3, 96,1 in 100,5 MHz.

Poročila: 7.15, 8.15, 11.30, 13.15, 14.15, 17.15, 20.15, 23.15.
Dnevne oddaje: 14.15 Dejstva in menja — 20.00 Sport.
Sobota, 16. 9.: 12.10 Alpska jezera — 13.30 Semeni ploščice — 15.00 Glasbena oddaja za mladino — 16.00 Avtoradio — 16.30 Pravljice slovenskih avtorjev — 17.50 Ne vse, toda o vsem — 19.00 Počitniška srečanja — 20.35 Teden v Italiji — 21.00 Dogodivščine in spomini tajne vojne.

Nedelja, 17. 9.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja za najmlajše — 14.30 Sedem dni po svetu — 16.00 Rožni venec, drama — 18.30 Simfonične pesnitve — 19.30 Slovenski oklet — 20.30 Iz slovenske folklore.

Ponedeljek, 18. 9.: 12.10 Počitniška srečanja — 13.30 Priljubljena melodija — 17.50 Starokrižanske bazilike v Italiji — 19.10 Mrtvi se vračajo — 21.00 Slike iz narave v slovenskem pripovedništvu.

Torek, 19. 9.: 12.00 Iz slovenske folklorne — 17.50 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Koncertisti naše dežele — 19.00 Beli kit Moby Dick — 20.35 Norma, lirski tragedija.

Sreda, 20. 9.: 12.10 Zena in dom — 13.30 Glasba iz filmov in revij — 17.50 Razvojne slojne sodobne medicine — 19.00 Mrtvi se vračajo — 20.35 Simfonični koncert.

Cetrtek, 21. 9.: 12.10 Znanost in tehnika — 17.50 Odvetnik za vsakogar — 18.00 Deželni zbori — 19.00 Otroci na počitnicah — 20.35 Srce v kletki, radijska igra — 22.30 Skladbe davnih dob.

Petek, 22. 9.: 12.10 Med tržnimi stajnicami — 13.30 Glasbena potovanja okoli sveta — 17.50 Kam v nedeljo — 18.30 Slovenski solisti — 19.00 Mrtvi se vračajo — 20.35 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

Ta teden vam priporočamo:

- Karl Bruckner: VRABČJE MOŠTVO, roman iz življenja predmestnih otrok, 176 str., ilustr., ppl. 28 šil.
- Jože Ciuha: POTOVANJE V DESETO DEŽELO, zapiski s potovanja po Indiji, 128 str., ilustr., kart. 41 šil.
- Aleksej Tolstoj: ZLATI KLJUČEK, nenavadna zgodba o lesenem človeku, 120 str., ilustr., ppl. 20 šil.
- Jonathan Swift: GULIVER MED PRITLIKAVCI IN VELIKANI, knjiga čudovitih dogodivščin, 152 str., ilustr., br. 22 šil.
- Helena Boguszewska: ZA ZELENI NASIPOM, mladinska povest iz življenja revnih ljudi, 104 str., ilustr., kart. 28 šil.
- Elin Pelin: JAN BIBIJAN, neverjetna doživetja nekega dečka, 180 str., ilustr. kart. 25 šil.
- Ernest Thompson Seton: ROLF GOZDOVNIK, zgodba o preriji in pragozdu, 220 str., ilustr., br. 26 šil.
- Karl May: ZAKLAD PRI SREBRNEM JEZERU, roman iz zgodovine Indijancev, tri knjige skupaj 320 str., pl. 52 šil.

Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.

Knjigarna „Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

Tudi v Avstriji:

Motorizacija NENEHNO NARAŠČA

V prvih šestih mesecih tega leta je bilo v Avstriji registriranih 68.322 novih osebnih avtomobilov, to je 3,4 odstotka več kot lani. S tem je bilo sredi tega leta v naši državi v prometu skupno že 934.066 osebnih avtomobilov, vseh motornih vozil pa celo 1 milijon 461.031.

V istem času so kreditni zavodi odobrili za nakup osebnih avtomobilov na obroke posojila v skupni vrednosti 509 milijonov šilingov, kar pomeni, da znaša povprečna kreditna obremenitev za vsak avtomobil 7400 šilingov.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 16. 9.: 17.03 Kaj lahko postanem — 17.30 Cuda živalskega sveta — 18.00 Knjižni kotiček — 18.35 Drugi Udo — 19.00 Dežela smehljajo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Okoli Karlova trga — 21.30 Športni dnevnik — 22.20 Ognjeni zublji nad Srebrnim jezerom.

Nedelja, 17. 9.: 14.55 Evropski finale v lahki atletiki — 16.35 Svet mladine — 17.00 Prihaja Petter — 17.30 Film zafa — 18.00 Pustolovščine dobrega vojaka Svejka — 18.30 Nedelja v Evropi — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Nedeljski sport — 20.15 Posli gola Kozsibrivskega — 21.45 Koncert dunajskih filharmonikov.

Ponedeljek, 18. 9.: 18.00 Tečaj francoščine — 19.00 To je samo v New Yorku — 19.30 Čas v sliki — 21.15 Klub možganov — 21.00 Prometni razgledi — 22.15 Avto-revija v Montreuxu.

Torek, 19. 9.: 18.00 Tečaj angleščine — 18.30 Načni kurir javlja — 19.00 Avstrijska podoba — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Novinarji in politiki diskutirajo — 21.15 Frank V., komedija.

Sreda, 20. 9.: 11.03 Smejati se je dovoljeno — 11.50 Cvilna korajža — 17.03 Pavliha in možek v kletki — 17.50 Človek in nebo — 18.00 Televizijska kuhinja — 18.30 Vaš ključ, film — 19.00 Nepoznani svet — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Voda za Canitoba, film — 21.50 Napredek polam skrupnosti.

Cetrtek, 21. 9.: 11.03 Tiroška — 12.00 Komentar k časovnemu dogajanju — 18.00 Tečaj italijanščine — 18.30 Ljubljenci naših staršev — 19.00 Športni kaleidoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Umor deklice, kriminalni film — 22.05 Ferry Radax.

Petek, 22. 9.: 11.03 Enaindvajset — 11.50 Voda za Canitoba — 18.00 Tečaj francoščine — 18.30 Voz, 54, prsim, javili — 19.00 Široka področje nanašnje medicine — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Jean, glasbena veseloigra — 21.50 Z našimi najboljšimi priporočili.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 16. 9.: 17.40 Vsako soboto — 17.55 Obzornik — 18.15 Mladinska igra — 19.15 Sprehod skozi čas — 20.00 Dnevnik — 20.40 Iz tuje glasbene produkcije — 21.10 Zabavna glasbena oddaja — 21.25 Serijski film — 22.15 Mediteranske igre.

Nedelja, 17. 9.: 9.30 Poljudno znanstveni film — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Malo za res, malo za žalo — 11.15 Kaleidoskop — 11.30 Film za otroke — 19.00 Serijski film — 20.00 Dnevnik — 20.50 Oddaja za pomorščake — 22.00 Waterpolo Jugoslavija — Italija.

Ponedeljek, 18. 9.: 10.40 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 17.00 Mali svet — 17.25 Risanka — 17.40 Kja je, kaj je — 17.55 Obzornik — 18.20 Jezikovna oddaja — 18.40 Vzgojna oddaja — 19.00 Narava in turisti — 19.15 Tedenški športni pregled — 20.00 Dnevnik — 20.40 Drama.

Torek, 19. 9.: 10.40 Angleščina — 11.00 Osnova splošne izobrazbe — 18.35 Risanka — 18.50 Svet na zaslonu — 19.30 Obzornik — 20.10 Celovečerni film — 21.30 Bob iz Kranja.

Sreda, 20. 9.: 17.05 Doktor Jobjoli, lutkovna igra — 17.25 Poljudno znanstveni film — 17.55 Obzornik — 18.15 Oddaja za otroke — 19.00 Auschwitz danes — 20.00 Dnevnik — 20.40 Čaškaslovaški folklorni ansambel Urpin — 21.40 Madnarodni jazz festival v Ljubljani.

Cetrtek, 21. 9.: 11.00 Angleščina — 17.10 Tiktak — 17.25 Slike sveta — 17.55 Obzornik — 18.15 Kaleidoskop — 18.35 Gost v studiju — 19.00 Dežurna ulica — 20.00 Dnevnik — 20.30 Aktualni razgovori — 21.20 Ko je meč krojil pravico.

Petek, 22. 9.: 10.40 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 17.10 Vaša križanka — 17.55 Obzornik — 18.15 Mladinski koncert — 19.05 Človek, znanost in proizvodnja — 19.40 Pelkov večer — 20.00 Dnevnik — 20.38 Celovečerni film.

NAJBOLJI ZANESLJIVO RASTOČA SADNA DREVEŠKA NUDI DOMAČA DREVEŠKA

MARKO POLZER, pd. LAZAR pri Št. Vidu v Podjuni

Ribež, čestplja in maravelj polovična cena